Ч. 188 (15.009). Львів, субота 27. серпня 1938. Oplata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
" Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч. У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Горячкові наради у справі Чехословаччини.

ПЕРЕД НОВОЮ ЗАЯВОЮ ПРЕМ. ЧЕМБЕРЛЕНА.

Льорд Галіфакс відбув у четвер передполуднем нараду з канцлєром скарбу Саймоном і дорадником місії льорда Рансімена Астоном Гваткіном, який прилетів у середу 24. ц. м. до Льондону. З черги мін. Галіфакс відбув нараду з французьким шарже д' афер Камбоном.

Добре поінформовані кола запевняють, що всі розмови і наради в середу і в четвер торкалися Чехословаччини. „Дейлі Мейль" пише, що в найближчих днях британський уряд оголосить важну декларацію окреслюючи знову своє становище у справі Чехословаччини. Рішення у справі декларації запало на нараді прем. Чемберлена з мін. Галіфаксом у середу 24. ц. м.

„Дейлі Експрес" пише, що британський уряд поробить заходи, щоб поладнати напруження у звязку з положенням у Чехословаччині. Одночасно „Дейлі Експрес" запевняє, що льорд Рансімен виступить у короткому часі з власним пляном розвязки конфлікту зі судетськими німцями у Чехословаччині.

ТЕЛЕФОНІЧНА РОЗМОВА МІН. БОННЕ З ЛЬОНДОНОМ.

Авас повідомляє: Міродатні кола висловлюють здивування з приводу вісток британської преси, будьтоби прем. Чемберлен, мін. Галіфакс і мін. Саймон рішили, що британський уряд складе знову заяву з ґарантіями Англії для Франції на випадок, якби Францію втягнено в конфлікт у звязку з її зобовязаннями щодо Чехословаччини. Мін. Бонне розмовляв телефонічно з французьким шарже д' афер у Льондоні, який розмовляв з льордом Галіфаксом. Міністер закордонних справ не дістав потвердження вісток англійської преси, що є мабуть неточні.

НАРАДИ І ПЕСИМІЗМ ПРАГИ.

В четвер 25. ц. м. відбулося засідання політичного комітету ради міністрів, на якому прем. Ґоджа склав звіт з розмови з льордом Рансіменом і послом Кундтом. Опісля през. Бенеш приняв прем. Годжу та членів політичного комітету ради міністрів. Нарада у президента торкалася національних справ. Це вже третя з черги конференція політичного комітету ради міністрів з участю през. Бенеша, присвячена цим справам.

Виїзд Астона Ґваткіна до Льондону та його розмови з мін. Галіфаксом викликують дуже велике зацікавлення в політичних колах Праги. Політичні кола пояснюють поголоски, що їх поширюють у Празі невідомі джерела у справі територіяльної організації Чехословаччини, підготовою чеським урядом терену для автономії. Чеський уряд поволи підготовляє публичну опінію, що була дотепер переконана, що відкинення судетськими німцями статуту, є останньою уступкою уряду, бо бачить, що мусить піти на дальші уступки. Обсервації льорда Рансімена дійсности в Чехословаччині і некорисні для Чехословаччини настрої на заході впливають погано на настрої вирішних чеських чинників. У заявах офіційних кол вичувається нотки песимізму. Можна вичути, що офіційні кола шукають нової підстави до дальших розмов з Генляйном.

ЗАТРІВОЖЕННЯ В ПАРИЖІ.

Паризькі політичні кола виявляють велике затрівоження положенням у Чехословаччині. Французька преса обмежується тепер до лякофічних вісток про хід дипльоматичних розмов льорда Рансімена і не подає настроїв, що панують між чеським громадянством і судетськими німцями. Тому здогадуються, що між народами Чехословаччини шириться далі невдоволення, що доводить до щораз то більшого загострення внутрішнього положення.

Мала Антанта зміцнила становище Німеччини.

Паризька преса писала спершу про висліди нарад у Блед як про політичні успіхи Малої Антанти. Тепер щоденник „Л'Евр" доказує, що рішення у Блед залишають зовсім на боці справу мадярської меншини в Чехословаччині. Ці наради доказують, що національна проблема в Чехословаччині не може знайти своєї розвязки на ніякому відтинку, що лише зміцнює становище Німеччини у спорі між судетськими німцями і праським урядом.

Рішучий протест Англії до ґен. Франка.

Прем. Чемберлен відбув нараду з мін. Галіфаксом і мін. Саймоном у справі міжнародього моложення, зокрема положення в Еспанії та останньої відповіди уряду ґен. Франка. Прем. Чемберлен хоче за всяку ціну не допустити до розбиття комітету неінтервенції. Британський уряд вислав рішучий протест до ґен. Франка у справі 60 розстріляних червоних полонених.

Льондонські політичні кола переконані, що взаємини між Англією і ґен. Франком нагло погіршилися і що Льондон візьме гострий курс супроти національного еспанського уряду.

ПРОТЕСТ КОРАБЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМЦІВ.

Одночасно комітет корабельних підприємців, які ведуть торговлю з Еспанією, оголосив 23. ц. м. комунікат, в якому виступає проти признання ґен. Франкові прав комбатантів. Комітет виступає проти того, щоб ґен. Франко затримував усі англійські кораблі під замітом перевозу недозволеної контрабанди до червоної Еспанії.

10.000 ЧЕРВОНИХ ПОПАЛО В ПОЛОН.

Комунікат штабу ґен. Франка повідомляє: На фронті Кастелльон національні війська поправили свої позиції. На відтинку ріки Ебро прогнали червоних з добре укріплених становищ. В цій акції взяли національні війська до неволі 500 вояків. Підчас боїв над рікою Ебро взяли національні війська досі до неволі понад 10 тисяч червоних вояків.

ЩО КАЖЕ КОМУНІКАТ ЧЕРВОНИХ.

Комунікат міністерства оборони повідомляє: На східнім фронті неприятель встиг обсадити кілька горбів в окрузі Вале де Віздбер. Відбито наступ здовж дороги з Вілля Альба до Корбеза і на відтинку ріки Каналеґас. В Естрамадурі урядові війська здобули Ель Аресіфе, Харанте, Лямахага і Каза де Кольобрінас та посунулися аж до верху Маровін, віддаленого 15 км. від ріки.

Батьки і діти під прапор „Просвіти"!

Тернистий шлях ґазети.

Львів, 26. серпня 1938.

Люди, які не належать до світа щоденної преси, чують хіба тільки вряди-годи про приємности видавничої і журналістичної праці в наші часи, при чому ті бідкання журналістів здебільша викликують у посторонніх слухачів жарти й дотинки. Однак буває, що часопис і відповідальний за нього журналіст опиняється в ситуації, в якій далеко до жартів. Умовини праці української преси нашому громадянству назагал відомі: відома велика справа, якій ми служимо, та труднощі, що їх у цій службі стрічаємо, — не тільки від чужих, але й на жаль, неоднократно своїх таки земляків. Це речі такі буденні, що до них ми, українські видавці та редактори, привикли, як до смаку щоденного хліба. І ми про це ширше розводитись не будемо, тим більше, що не в наших силах ці умовини змінити. Сьогодні говоримо про надзвичайні та особливо важкі обставини, в яких ми найшлись з приводу холмсько-волинських подій і їх останніх відгуків.

Ця наша важка й складна ситуація полягає у тому, що з одного боку відчуваємо натиск української прилюдної опінії та широких кол наших читачів, чому ми пишемо про ці справи так мало і так „делікатно", з другого боку маємо до діла з перечуленістю цензури чи просто з вищою польською пресовою політикою, яка не допускає ані голосів критики у цій справі ані інформаційного матеріялу. Таким робом ми опинюємось в ситуації, в якій рідне громадянство може нас посуджувати у байдужности до справ, які саме є предметом найбільшого громадянського зацікавлення, у трусливости та відірванні від життя свого народу, — та одночасно за ті самі прогріхи стягаємо репресії на ґазету у формі щоденних конфіскат, які приносять видавництву величезні матеріяльні втрати та спонукують відомі органи польської брукової преси до нагінки проти самого видавництва, яке вони представляють немов якусь антидержавну станицю. Щоденна почта приносить дописи, інформаційні вістки, запити чи просто міркування окремих читачів на ту саму тему, про яку ми мусимо писати — найменше. Колиж щонебудь з того матеріялу хочемо використати — мусимо зупинювати експедицію ґазети і ждати до пізньої нічної пори, чи не буде конфіскати, або відразу наражувати ґазету на великі конфіскаційні втрати при видрукуванні цілого накладу: з моментом, коли позавчора сконфісковано замітку, яка може свідчити щонайвище про стан екзальтації деяких одиниць на Холмщині, та повикреслювано різні речення з кореспонденції нашого луцького кореспондента, старшого поважного діяча, якого якийсь темний тип напав на вулиці та який з цього приводу атакував лише певні польські громадські кола на Волині, які витворюють тамошню нездорову атмосферу, — з моментом тих конфіскат признаємось, що найбільші зпоміж нас „специ" втратили орієнтацію що може підлягати конфіскаті, а що ні. Все те, що пишеться про Волинь, Холмщину, про православні справи, про виступ Митрополита Шептицького — є для газети „небезпечним" матеріялом.

Очевидно, що годі розумні й льогічні арґументи протиставити тим польським пресовогромадським колам, які свідомо, на зимно, цькують владу. На це ми не маємо ніякої ради, крім голосу власної совісти та свідомости, що виконуємо свій важкий обовязок у законних рямцях. Наш часопис не є покликаний на те, щоб боротися з державою, колиж веде боротьбу проти існуючої національної політики влади, проти деяких сторінок системи, за покращання долі рідного народу, то проте завжди

стояв і стоїть на становищі легалізму. Коли-ж ми пишемо і підлягаємо конфіскаті, то не робимо нічого іншого, як стільки інших польських часописів, які в даній справі находяться на тій самій площині. Політику конфіскат диктує загальна політика уряду. Це правда стара, як світ. Так само аксіомною правдою є, що відколи істнує цензура, відтоді бореться і буде боротися з нею преса, як виразник незалежної громадянської опінії. Кому, як кому, але ендецькій пресі, яка вела і веде найбільш неперебірчиву боротьбу з урядом і режімом та яка боронила також становище ендецьких послів, коли вони голосували проти буджету держави і проти закону про побір рекрута, — ці правди повинні бути відомі. Пастирського листа Митрополита Шептицького видрукувала вся українська преса, яка з тією датою появилася і ми цікаві бачитиб такий поль. часопис, який не видрукував би пастирського листа римо-католицького архиепископа. А тій ендецькій пресі, яка сьогодні пíниться і на нашого Митрополита і на „Діло", дозволимо собі пригадати її становище хочби у справі вавельського конфлікту: якими аргументами ті самі панове боронили митроп. Сапігу, стаючи в обороні престіжу церковного достойника!

Коли ще в липні була у нас сконфіскована в цілости стаття з приводу холмсько-волинських подій, стаття наскрізь теоретична, яка розглядала справу з погляду проблематики відносин між державою та Церквою і нацією, то так само були сконфісковані в цілости передові статті на ту саму тему у варшавському „Часі" і виленському „Слові". Видно що це не тільки справа, якою ми одні тільки займаємось в спосіб, що не находить апробати влади.

А проте ми є тільки — пресовою трибуною. Часопис не появляється на те, щоб читачі діставали білі плями. І тому краще зректися на якийсь час публіцистичного обмірковування церковно-православних справ і відомих подій, як дово вони творять в опінії влади „табу". Будемо обмежуватись тільки до реферування несконфіскованих голосів польської преси, вистерігаючись по змозі теж власних коментарів: кожного нашого читача просимо робити їх самому.

Кажемо це нашим читачам явно і славно та просимо не дивуватись і не ремствувати на нас, тільки співчувати з тими робітниками пера, які час до часу опинюються у подібній ситуації.

ік.

Латанина мира в Европі.

Поміж подіями міжнародного політичного значіння, що не є „однаднівками", тільки дають світло або тінь і не на найближчу грядучу сторінку історії, виріжняються особливо: 1) рішення недавньої конференції Малої Антанти щодо Мадярщини; 2) відповідь генерала Франка на англійську пропозицію у справі еспанської війни і 3) гостина державного керманича Мадярщини, адмірала Гортія в Німеччині. Про цю останню справу, яка з уваги на своє значіння вимагає докладнішого обговорення, окремо напишемо — тим більше, що тріюмфальний розізд адм. Гортія та його міністрів по Німеччині ще не покінчився.

Мало-антантські рішення та відповідь ґенерала Франка льондонському комітетові невтручання в еспанські справи стоять в деякому взаємному льоґічному звязку тому, що слідно на них руку одного автора, англійської дипльоматії, яка докладає усіх старань, щоби спинити загально европейський збройний конфлікт бодай до хвилини аж сама Англія буде до війни готова...

•

В югославянському містечку Бледі (краще Белді) покінчилася у вівторок, 23. ц. м., конференція Малої Антанти, про яку югославянський премієр Стоядінович поінформував пресу обширним комунікатом. Починається цей комунікат заявою, що держави Малої Антанти будуть і надалі вести політику мира. Зокрема підкреслено вагу і значіння недавнього солунського договору між Болгарією та державами балканського союзу, яким Болгарії признано суверенність і рівноправність у справі зброєнь, що є — на думку комунікату — поважним причинком до замирення на Балкані.

У другій, найважнішій точці комунікату, що торкається Мадярщини, комунікат каже дослівно: „Постійна рада Малої Антанти з задоволенням ствердила, що переговори, які впродовж року велися з Мадярщиною, довели до деяких постанов, наслідком яких Мадярщина й Мала Антанта зрікаються уживати взаємно супроти себе арґументу сили і які признають Мадярщині рівноправність в области зброєнь. З уваги на те, що в часі переговорів над підготовою добросусідських взаємин між Мадярщиною та Малою Антантою, ще не вирішено деяких питань, тих постанов не можна покищо подати до прилюдного відома. Тому держави Малої Антанти та Мадярщина погодилися, щоб постійна Рада Малої Антанти у Бледі та уряд Мадярщини в Будапешті одночасно видали однозгідний комунікат про сучасний стан згаданих переговорів. Постійна рада висловлює надію, що дух взаємної доброї волі принесе цілковите порозуміння, яке матиме на оці добро не тільки власної країни, але й цілого наддунайського простору".

Третя точка приносить критику женевської Ліґи Націй, яка не всилі ще виконати завдань, поставлених їй її творцями. Проте три держави Малої Антанти співпрацюватимуть з Женевою „у рямцях істнуючих можливостей". У найближчому періоді заступатиме Малу Антанту у Женеві Югославія.

У четвертій точці, що займається проблемою Дунаю, сказано, що знавці Малої Антанти зберуться небавком у Білгороді, щоб цю проблему основно розважити й найти розвязку, яка уможливилаб співпрацю з інтересованими державами.

В шестій точці висловлено вдоволення з приводу гармонійної співпраці держав Малої Антанти в економічних справах. Найближче засідання постійної Ради Малої Антанти має відбутися у вересні у Женеві.

Оці висліди конференції Малої Антанти найшли голосний відгомін у цілій Европі, головно з уваги на замирення з Мадярщиною. Чеський міністр закордонних справ Крофта в інтервю, що він його дав білгородському щоденникові „Време", заявив, що договір між Малою Антантою та Мадярщиною має історичне значіння. Під „історичністю" він мав, очевидно, на думці факт, що помандрувала до архіву постанова тріянонського договору про обмеження зброєнь Мадярщини, постанова, сторожами якої були власне держави Малої Антанти. Чи справдаються мало-антантські сподівання, що „Мадярщина не дасть себе тепер втягнути в авантурничий плян Німеччини дотично Чехословаччини" — покаже будучність. Як відомо, саме тепер обїздить Німеччину вкупі з Гітлером ніхто інший, тільки адмірал Горті, голова мадярської держави, і не оглядаючись на Малу Антанту, підкреслює спільноту німецько-мадярського братерства зброї з часів світової війни та спільноту історичних шляхів між обома народами. Мадяри беруть що їм корисне також від Малої Антанти, але орієнтуються на сильного спільника, що їм може ще більше дати.

Щодо апокрифічних, у мало-антантськім комунікаті двічі згадуваних невирішених іще до кінця „постанов, яких не можна покищо подати до прилюдного відома", то вони торкаються справи мадярських національних меншин, які найшлися після великої війни на території всіх трьох держав Малої Антанти. Це цікавіша, але і труднїша до полагоди справа, ніж справа озброєння Мадярщини, яка і без мало-антантського дозволу від двох літ скільки могла — зброїлася. Домагання Мадярщини щодо своїх земляків у Чехословаччині цікавлять і нас, бо мадярські претенсії не спиняються перед українським Закарпаттям, але трактують його як свою майбутню провінцію.

•

Відповідь ґенерала Франка на льондонський плян усунути чужинецьких „добровольців" з Еспанії уважають одні позитивною, інші неґативною, залежно від становища, яке одна чи друга сторона займає в еспанській громадянській війні. „Völkischer Beobachter" і „Giornale d' Italia" бачать у відповіді ґен. Франка „значний причинок до европейського миру", між тим, як англійський „Daily Herald" та майже ціла французька преса висловлюють думку, що відповідь ґен. Франка „свідомий саботаж мирових зусиль льондонського комітету про невтручання".

Який зміст цієї відповіди ґен. Франка? Він пропонує найперше забрати з обох воюючих в Еспанії сторін по 10.000 „добровольців" і аж тоді взятися до контролі та обчислення, скільки є тих добровольців по обох сторонах. Далі ґен. Франко погоджується на зневтралізування двох портів на території червоної Еспанії, щоби були поза обсягом акції літаків національної армії і до яких моглаб причалювати чужоземна торговельна фльота без страху і без ризика. За згоду на повищі дві концесії ґен. Франко домагається, щоб признали йому всі міжнародні права воюючої сторони.

Ця відповідь ґен. Франка значно розходиться з пляном льондонської комісії про невтручання. Ця комісія передбачувала перш усього висилку до Еспанії міжнародньої комісії для ствердження скільки „добровольців" находиться у рядах обох воюючих еспанських сторін. Ця сторона, яка має у себе більше „добровольців", малаб першою зняти зі свого фронту й вислати поза межі Еспанії 10.000 „добровільних" вояків. Льондонська комісія натякала далі, що в інтересі правильного слідства міжнародньої комісії булоб указане, щоб на час її роботи цілком припинити воєнну акцію. „Червоний" уряд у Барсельоні приняв плян льондонського комітету майже в цілости, коли тимчасом ґен. Франко, очевидно, бажаючи зискати на часі, торгується з комітетом і буде з ним торгуватись до хвилини повної перемоги.

Мотивуючи свою відповідь, ґен. Франко дає цікаві коментарі. Він заявляє, що не має довіря до міжнародніх контрольорів, бо були випадки, що ці контрольори посувалися у своїй сторонничости до того, що помагали перепачковувати зброю та муніцію для „червоних". Були навіть такі випадки — каже Франко, — що ці контрольори не були ніякі контрольори, а звичайні шпіони. Далі твердить ґен. Франко, що навіть дуже безсторонна міжнародня комісія не зуміє ствердити числа „добровольців" по стороні „червоних". Барсельонський уряд — на думку ґен. Франка — нібито розвязав міжнародні бриґади, а в дійсности розділив всіх „інтернаціоналістів" між ріжні еспанські „червоні" частини. Ці „інтернаціоналісти" отримали еспанські особисті документи й названо їх еспанськими іменами та призвищами. На фронті над рікою Ебро попало в полон багато таких новоспечених „Ернесто" і „Педро". Хотячи розмовитись з цими „червоними еспанцями", треба уживати французької, англійської, чеської, польської, російської, мадярської і якої там ще мови...

Над цією відповіддю ґен. Франка ломить собі тепер голову міжнародній льондонський комітет, що стоїть під проводом льорда Плімута. Ґен. Франко, що дістав свіжі транспорти італійських „добровольців", не оглядається надто на цей комітет, тільки переломлює у своїм переможнім поході опір „червоних" — від фронту до фронту. Наближується остання розгривка в еспанській справі й тому англійська дипльоматія так спішиться найти якусь загату, щоб еспанська траґедія не розвернулася в европейську драму...

В. ШАНОВНИХ АВТОРІВ І ДОПИСУВАЧІВ просимо завжди памятати, що рукописи треба писати тільки на одній сторінці, чітко й виразно, залишати між рядками відступ (т. зв. інтерлінію) і вживати паперу, на якому чорнило не заливає. Рукописи, що не відповідають цим вимогам, Редакція може використати тільки з трудом

До чого доводить страх у Совітах.

Скандал з засівною кампанією на Сов. Україні.

Як відомо новий малоросійський ґенерал-ґубернатор Нікіта Хрущов завів чимало нових порядків на підлеглих йому землях, завів він між іншим і ґазети російською мовою по всіх обласних центрах. Хоч залишилися там і попередні ґазети українською мовою, але хто їх читає? Може по колгоспах. Зовсім інша справа підчас урядування, або скажім, у трамваю розгорнути ґазету російською мовою. Всякий на тебе подивиться з пошаною, а може хтонебудь навіть подумає, що ти навіть з близьких людей до Хрущова. Приємно.

Та це все говориться про місцеві, обласні ґазети, алеж є і всеукраїнська ґазета російською мовою, ґазета, що є органом самого ЦК КП(б)У, тобто органом самісінького Хрущова, „Советская Украина". Це вже справжній авторитет. Це вже слова „улюбленого Нікіти Серґеєвіча". Безумовно, найкраще вгадати наперед, що він хотів би сказати і наперед уже це зробити, але це нелегко, тому в усякому разі кожну думку, висловлену на шпальтах „Советской Украины" слід підхоплювати й негайно здійснювати. Це льогічно, корисно і асекурує тебе перед усякою небезпекою.

Зрозуміло, що „Советскую Украину" читають по обласних центрах з великою увагою. Ну що, як вилають нас? А може похвалять?! Може бажання якесь своє зволять висловити?!..

Та з величезною увагою читали „Советскую Украину" з 10-го серпня в місті Миколаєві. Шеб пак! Ціла стаття про Миколаївщину і зветься ця стаття „Миколаївщина перед осінною сівбою". І хоч здавалосяб, коли ще та осіння сівба почнеться, а прочитати слід. І читали. Одні дивуючись (там цілком таємно, у глибині душі) та побожно ставлячися, інші тільки ставлячися побожно. І говорилось у цій статті, що відріжняючись від інших областей, Миколаївщина перша починає осінню сівбу й що Скадовський район як найбільш південний, мусить почати її якнайраніше!

Правда, завідувач обласного земельного управління аж поперхнувся, прочитавши це. Досі-ж південні райони починали осінню сівбу навпаки, як найпізніше, та чорт його знає, що там вирішили у центрі, може така пізня осіння сівба це є вже шкідництво, контрреволюція! Чорним-же по білому надруковано і де? У „Советской Украине"! Отже треба діяти!!

І аґроном Ющенко з „Советскою Украиною" в руках був уже у голови обласного виконавчого комітету. „Товариш Перфілев", зрозуміло теж тримав у руці „Советскую Украину" і понад окуляри теж невпевнено дивився на Ющенка. Секретар обласного партійного комітету Старигін теж з ґазетою.

А головне, що стаття була за підписом Мірошкіна, 3-го секретаря миколаївського обпарткому. Мірошкін виглядав цілком на іменинника і навіть з деяким призирством поглядав навкола. Старигін і хотів йому зауважити, що не випадає надсилати статті до ЦК, минаючи його, Старигіна, та не випадало, може у Мірошкіна є якісь звязки з ЦК, може до нього добре ставиться сам Хрущов?! Але-ж треба діяти! Мовчанку перервав Старигін. Він стукнув кулаком об стіл. „Цей Скадовський район завжди був непевний! Сидять там ще вороги народу, шкідники! Напевно ще не починали осінньої сівби. Я думаю, що в першу чергу треба усунути з посади та заарештувати і голову районового виконавчого комітету, і начальника районового земельного відділу, нехай майор Карамишев добре візьметься за цю справу! Я зараз буду телеґрафувати і телефонувати до Скадовського, щоб завтра починали осінню сівбу. А ви, товаришу Перфілев, телеґрафуйте й телефонуйте про це по адміністративній лінії, а Ющенко нехай негайно виїздить туди і керує сівбою на місці. А ви, товаришу Мірошкін, може напишете до „Советской Украины", що осіння сівба вже почалась у Скадовському районі та можеб уже зазначили там, що почалась вона ще 9-го серпня, ще до приходу ґазети?!"

І Старигін, і Перфілев, і Ющенко, підлесливо посміхаючись, благально дивились на Мірошкіна.

Задзвонили телефони, запрацювали телеґрафічні апарати. Осіння сівба на Миколаївщині почалась!

Минуло декілька днів.

І надійшло до Миколаєва чергове число московської „Правди".

І раптом!... Чи вірити очам?!.. „Правда" лає „Советскую Украину"! „Правда" глумиться над „Советскою Украиною"! „Правда" дивується, як могла „Советская Украина" надрукувати таку нісенітницю, ніби на півдні осіння сівба мусить розпочинатися якнайраніше, коли всім відомо, що сівба там починається восени досить пізно?!

Знову в Миколаєві всі тримають у руках ґазету, тепер уже „Правду", знову всі дивляться мовчки один на одного.

— Я-ж говорив — почав було нерішуче Ющенко.

— І нічого ви не говорили — накинулись усі на нього, а ще аґрономом звется! Негайно телефонувати і телеґрафувати до Скадовського, щоб негайно припинили осінню сівбу та так припинили, щоб і сліду не було, що її починали! Хай Ющенко негайно їде туди і нехай це все відбудеться під його особистим доглядом... А де-ж Мірошкін? Дайте сюди Мірошкіна! Що-ж це ти контрреволюцію починаєш розводити?!.

— Їй Богу це не я! Їй Богу це не я писав! Я вже спростування післав до „Советской Украины", що тієї статті я не писав і не підписував, що вона суперечить усім аґротехнічним правилам, що я ніколи не дозволив би собі підписати таку статтю! Їй Богу!!..

І знову надійшло число „Советской Украины".

У досить заплутаній формі повідомляли там, що нещасливу статтю написав і підписав чужим іменем власний кореспондент ґазети з Миколаївщини якийсь Андреєв... і крапка.

Полегшало на Миколаївщині, хоч там ніхто навіть майор Карамишев, не знав про істнування Андреєва. Повеселів і Мірошкін, а може ще й якусь компенсацію дадуть з центра, що покористувались його прізвищем.

І знову, тримаючи ґазету в руках, мовчки дивились один на одного Старигін, Перфілев та Ющенко, а в голові у кожного думка: Як-же тепер бути? Мало ще дістати та прочитати „Советскую Україну", треба вичекати, виходить, ще декілька днів, як поставиться до надрукованого там „Правда"?! Та ще у кожного глибоко, глибоко приховалася й інша думка" „Чому у редакції „Советской Украины" не читають статтей, заки їх надрукують?"

Мовчанку перервав майор Карамишев.

— Ну, а що-ж робити з досі заарештованими: головою Скадовського райвиконкому та начальником тамошнього райземвідділу?"

Знову подивились один на одного миколаївські достойники.

— Е, нехай сидять, — навіть розсердився Старигін, — напевно за ними є якась „контрреволюція", та не нам цього шукати, це-ж ваша справа, товаришу майоре!

Л.

ОСИП ЗАЛЕСЬКИЙ. 5

Враження з мандрівки по Гуцульщині.

5. Поворот з дитячої оселі.

Я знову в Космачі. Пріхав на закінчення дитячої оселі. Заходжу в пообідній порі до табору, який своєю тишею не зраджує, що тут поселилися льви, соколи та пчілки (назви таборових гуртків). Тепер пообідний відпочинок і діти в спокою травлять добрий обід. Тільки на фіртці стоїть маленький вартовий, що свистком сповіщає прихід гостя. Зявляється дижурний, впускає мене у царство дітвори та викликує мою розрадувану доню. Витаюсь з управою табору: командантом панною С., що у своїм лагіднім, спокійнім усміху не має нічого грізного, як випадало би командантові. Надходить обозна, панна Р., що має марсову поставу, лікар табору пані д-р К. завжди строга з вигляду та сестрички, опікунки дитячих гуртків. Усі вони зуміли за короткий, чотиротижневий час зеднати собі дітвору, створити з них один суспільний гурт, що почувався тут неначе сімя, скріпити їх на здоровлю та загартувати фізично і духово. Коштувало їх це багато праці, терпеливости та посвяти, бо цеж діти, що перший раз опинилися у новому сердовищі, в одному гурті.

Небавом надходить інж. В., що часто навідується до свого внука і став вже популярним гостем у таборі. Сидимо на подвірю та приглядаємося таборовому життю. Слухаємо співу дітей, що вчаться пісень на нинішну прощальну ватру, приглядаємося їх забавам, а вкінці йдемо шукати нічлігу, бо вечором треба подивитися на ватру.

А ватра — це велика втіха для таборовиків. Якесь дивне, таємниче враження робить цей вогонь на поляні серед лісу; якісь атавістичні спогади з давнього життя наших предків викликають танці, співи та ігри дітей довкола вогню. Має воно в собі щось маєстатичного, що розбуджує уяву та залишає незатерте враження. Не диво, що на ватру зійшлося багато гуцулів та деякі інтелігенти з Космача. Це прощальна ватра. Діти устами своїх провідниць дякують космачанам за щиру гостину та сердечне прийняття і прощають їх.

Другий день минає на підготові до повороту. Діти, а властиво таборова управа, збирають увесь виряд перевіряють річи зі списами та пакують у клунки. А як виглядає таке збирання варто побачити. Це-ж діти від 6-ти років життя. Одно не може пізнати своєї їдунки, друге своїх панчішок, третє загубило десь один мештик, інше не має ножа або ложки і т. д. За усім мусять шукати провідниці, бо дітям це байдуже, а таборовим сестричкам залежить на тому, щоби кожна дитина вернулася з тим, з чим батьки її вислали. Пані лікар важить і оглядає усіх дітей, переконується, з яким здоровлям та якою вагою покидають табор.

Вечором остання спільна молитва, прощальний приказ, похвала для добрих таборовиків, стягнення прапору і діти йдуть на спочинок, бо завтра раненько відїзд.

Ми проводимо на кватиру паню дир. К., що з туги за дітьми не могла жити у Львові і вже від кількох днів перебуває у Космачі, та йдемо також до нашого „готелю", тобто на стрих на сіно, бо рано в пятій годині треба вже бути в таборі.

Гуркіт автобусу будить заспаних таборовиків. Збираються з поспіхом, йдуть до річки митися, складають постіль, спільна молитва, снідання, ховають до наплечників харчі на дорогу, про які не забула управителька кухні та зі сумом прощають оселю: до побачення за рік. Усім жаль покидати улюблене місце і таборовикам і управі, з жалем прощаються малі гуцулки, що чотири тижні мали веселих товаришів забави. У декого й очі трохи поволгіли, а сусідка Настунька таки добре плаче. Останнє „готовсь" на прощання Космачеві і автобус підскакуючи по каменях відїздить з оселі. Залишається тільки командант табору панна Ляся, щоби віддати домівку, та, як каже, три дні відпочити, з відпочинок заслужений, по чотирьох тижнях праці та цілоденного руху. Серед співів дітвори та прощальних окликів покидаємо привітний Космач.

— Батьки і діти під Прапор „Просвіти"!

Празник у Лопінці.

(Репортаж з Лемківщини).

Вже з тиждень наперед чую, як в селі говорять:

— Празник буде в Лопінці, великий празник!

Думаю собі: треба буде піти, подивитися, може якраз побачу що цікавого... Зрештою, тут, на Лемківщині, все, що тепер діється, таке цікаве, але таке мало відоме нашому ширшому загалові. Ці наші національні, релігійні, станові і шкільні відносини. Так хотілосяб про все те розповісти ширше, докладніше, заспокоїти всіх українців, що Лемківщина живе і житиме, бо тут стоять на сторожі нашого народу тверді, гей ті камінчики на їхніх гористих та камінчастих ґрунтах — лемки.

НА ГОРІ ГИРЧІ.

Такі й тим подібні думки находять на голову підчас недовгої дороги, яка ділить нас від Лопінки. Тільки видряпатися поволеньки на гору Гирчу, що всадовилася, гей яка пані між двома селами, а з неї зійти поволи, — молоді можуть і швидше — кільометер-два і ви вже в Лопінці. Але хто там, видряпавшись на Гирчу, спішивсяб скоро з неї сходити? А ще до того той, що перший раз на цій горі? Таж тут, довкола вас, куди тільки не глянете, куди не повернетеся, — такі чудові краєвиди, що тільки стій тай дивися — любуйся. Он, поглянь лишень на південь; там синіють, як сказав один автор в одній своїй новелі, „ґранатові гори"; онта найвища гора, що панує над багатьома меншими і над цілою околицею — це вже чеська гора. Під нею іде границя, що ділить нас від закарпатських українців. Туди, на схід, підніс голову над усіми горами, гей когут над стадом курей, і насупився, гейби на щось розгнівався, непорослий ніякою деревиною Явірник. Може він зі заздрощів такий недобрий, що всі доокличні, хоч і багато нижчі від нього гори, покриті лісами — крислатими буками, стрункими смерічками, буйними ялицями — та пишаються ними, радують ними очі прохожих, дають менші, ніж малі заробітки лемкам і... міліонові зиски жидам, що порозпаношувались тут всюди зі своїми тартаками і грабують, чистять та опоганюють лемківські гори... Може тому гнівається похмурий Явірник, хто його знає? Туди знова на право, в густих лісах, зарослих буйними травами та буряном, скрився Лупінник. Хто хоче побачити ще останки колишніх славних лемківських волів — нехай прийде сюди, тут всі доокличні села випасають їх. Але вони вже не такі великі та крутороґі з метровими рогами: о ні, тепер годі вже такі випасти — рік-два попасеш тай треба продавати, податки платити, а за решту, що лишиться, треба хліба купувати, бо не зародило...

А довкола тих вичислених і невичислених гір, бачите лемківські села, що попримiщувалися, ніби поховалися перед якоюсь небезпекою, попід горами, у затишку. Пооперезувані ті села довгими і тонкими, що заяць перескочить, прутами малоплодовитих, камінистих нивок, поприбирані зеленню ярків, яких тут дуже багато розбігаються у всі сторони. А в селах тих живуть хоч бідні, але гостинні і завзяті лемки.

В ЦЕРКВІ.

— Ходіть, не розглядайтеся так довго, бо до церкви стужилося...

Це торкає мене за плече і кличе йти далі мій найкращий друг Іван. Ми якось так з ним скомпанувались від першого разу, що тепер все і всюди оба ходимо.

Поволі, розглядаючись на всі боки, сходимо з Гирчі. Минаємо пасовиська, на яких блеють вівці та помекує худа худоба, а трохи нижче зачинаються поля. Зійшла балачка на те, що ті поля такі малоплодовиті, що так мало дають лемкам.

— А щож то — питаюся — тут так мало гноять, чи як, що земля так мало родить?

— Та де там гноїти, — відповідає старший ґазда, що наздігнав і прилучився до нас на Гирчі, — ми тут зовсім не гноїмо.

— Якто не гноїте?

— А так, що тут не можна гноїти... Бо і що з того було би, якби тут ґазда і погноїв. Прийде злива і вода змие не тільки обірник, але й саму землю... залишаться самі камінчики. Шкода було би праці. Ми гноїмо тільки самі найліпші, на рівнині положені, ґрунти, там де вода не змие. А ті гірші, то так: одного року сіємо куманицю (конюшину), а потім, як вона вже виродиться, переорюємо і сіємо овес. А як вже овес не хоче родитися, тоді знову сіємо куманицю, бо вона гноїть землю. І так раз-ураз...

Приходимо до церкви. Богослуження вже почалося. Хоч труднувато, бо прочан дуже багато насходилося, але якось входжу до середини. Церква досить величенька, вірних помістилося дуже багато. А хто пізніше прийшов і до церкви вже не міг дістатися, той на дворі молиться. В церкві всі обруси, всі хоругви і всі священичі ризи вишивані. Рушники, що над образами — також всі вишивані. Молоджавая (молодь) також переважно все в народніх, вишиваних одягах. Дівчата мають гарно повишивані блюзки, спіднички, хустки. Парубки сорочки, краватки... Все те, що вишиване, називають тут: український стрій.

Лопінська парохія придбала собі молодого, з гарним голосом, дяка, він підучив молодь трохи співати, зорґанізував хор і тепер він співає на хорах. Але не тільки сам хор співає, а й всі вірні в церкві, бо тут такий звичай, що в церкві співають всі присутні.

Після богослуження, хор співає молитву за Україну: Боже, великий, єдиний... Справді, як гарно вражає, що майже ніхто підчас молитви не виходить з церкви. Всі стоять до кінця пісні і щойно потім виходять з церкви.

ЛЕМКІВСЬКИЙ КОНСЕРВАТИЗМ.

Численна участь лемків у богослуженні робила гарне враження. З цього приводу балачки:

— Лемки стоять твердо при своїй вірі — каже один.

— Так, бо лемки консерватисти, але, треба додати, розумні консерватисти: все те, що нове, хосенне приймають, а все, хоч нове, але що не відповідає їх традиційним нахилам, відкидають. Лемко каже: Мій батько і мій дідо тим був і я тим буду"...

Лемківщина — мало відомий край, живе здалека від широкого світа, але живе своїм життям і не загине.

Степан Женецький.

„На старе право".

З приводу найновішої історії найстаршої української фондації в Галичині.

На сторінках „Діла" згадувано вже кілька разів про фондацію князя Константина Острожського в Тернополі, основану в 1570 р., яка є нині найстаршою нашою установою в Галичині. Мета цієї фондації, відновленої в 1884 р. на основі статута, затвердженого тодішнім галицьким намісництвом, є добродійна — удержувати приют, чи як кажеться в статуті — притулиско для „підупавших тернопільських міщан русинів греко-катол. віроісповідання".

Згідно зі статутом з 1884 р., сьогодні з огляду на зовсім змінені відносини наскрізь невідповідного, управа фондації з десяти членів є досмертна, вибрана русинами (українцями) греко-католиками, що мають право голосування до міської ради в Тернополі. Від часу віднови фондації в 1884 р. аж до своєї смерти головою управи фондації, був її відновитель адвокат і бурмістр Тернополя д-р Володимир Лучаківський, а після його смерти аж до 1927 р. покійний адвокат д-р Станислав Чижалюк, оба заслужені для тернопільського українського національного життя. До світової війни фондація удержувала у своїй поверховій реальности приют для підупавших тернопільських міщан і міщанок, який щойно у найближчих тижнях має бути відновлений. Видатки на удержання приюту покриваються з доходів з фондаційних ґрунтів в Тернополі, що їх має фондація в обшарі близько 240 морґів.

Перед трьома роками управу фондації розвязали і воєвідський уряд у Львові, що веде тепер фондаційні аґенди колишнього галицького краєвого виділу, іменував тимчасову управу під проводом члена міської ради будівничого Андрія Фалендиша з дорученням упорядкувати відносини фондації. Це тимчасова управа виконала і в дні 15. лютого 1938 р. відбулися вибори нової управи, які відбилися широким відгомоном і на сторінках „Діла" та інших українських пресових орґанів. У проводі нової виборної досмертної управи станув будівничий Андрій Фалендиш.

Між справами фондації, які безумовно і конечно потребували якнайскорішого упорядкування згідно з вимогами теперішнього часу і змінених по війні обставин, була справа зміни статута. На просьбу тимчасової управи пос. д-р Степан Баран виготовив проект нового статута, який з деякими змінами принятими на спеціяльній нараді гурта місцевих громадян, передано тимчасовій управі. Попри цілу низку чисто технічних змін, викликаних зміненими обставинами по війні, переведено теж в статуті і засадничі зміни. А саме у першу чергу ухилено досмертність членства управи. Управу з 10 членів і 10 заступників мали вибирати громадяни української народности греко-катол. віроісповідання на час пяти літ. Активне і пасивне виборче право як теж і спосіб голосування означає кожночасна виборча ординація до міської ради в Тернополі. Означено теж докладно в проекті нового статута функції поодиноких членів управи. Одиноку зміну, що її поміщено в проекті нового статута на основі наради громадян, а що відбігає від теперішньої виборчої ординації до міської ради, є те, що пасивне виборче право мали мати тільки мужчини.

Проект передано тимчасовій управі. Вона ухвалила дальші зміни, постановляючи, що членом управи не може бути ніхто з інтеліґенції. Проти такої постанови заявився тільки дир. Микола Турин. Ця ухвала викликала загальне невдоволення і відбилася широким відгомоном теж і в пресі, що й спонукало тимчасову управу до ревізії своєї ухвали. У новій ухвалі вже не виключили інтеліґенції від членства в управі, зате помістили постанову — так званий кавунський параґраф — на зразок арійського в Німеччині, що членом управи може бути лише уроженець Тернополя.

Такий проект нового статута переслали до воєвідського уряду у Львові у вересні 1937 р. У справі затвердження проекту нового статута була в січні 1938 р. делеґація тимчасової управи (дир. Микола Турин, нотаріяльний асесор Андрій Коблюк і міщанин Чумак) у воєвідстві у Львові і в президії Української Парляментарної Репрезентації. Проект нового статута переслали зі Львова до міністерства суспільної опіки, де Українська Парляментарна Репрезентація інтервеніювала у міністра суспільної опіки Косцялковського.

Остаточно уряд в засаді затвердив проект нового статута підчеркуючи виразно потребу і конечність такої зміни в інтересі самої фондації. Передовсім з признанням приняв до відома ухилення досмертности членства управи і вибору членів управи та їх заступників на пять літ на підставі постанов обовязуючої ординації до міської ради, як теж і точного означення функцій поодиноких членів, між іншими і секретаря, якого давніше не було. Зате відкинув уряд згори так званий „кавунський" параґраф, зазначуючи, що не можна членства в управі обмежувати лише до тих, котрі припадково уродилися в Тернополі. Не можна теж згідно з теперішнім законодавством обмежувати пасивного виборчого права жінок. Застеріґся теж чомусь проти слова „українець", вважаючи, що замість нього треба ужити в статуті слова „русин". Вкінці поробив завваги щодо деяких постанов технічного характеру, що на думку уряду повинні знайтися в новому статуті.

Таке письмо уряду зі заввагами до проекту нового статута наспіло вже давніше, але його управа фондації не полагодила, бо більшість її є того погляду, щоб лишилося „старе право" — себто, щоб теперішня управа могла без перешкод урядувати до смерти.

Справою зміни статута фондації цікавиться безпосередньо міністерство суспільної опіки. Тому, що управа фондації вже довший час не полагоджує зміни статута, міністерство суспільної опіки вже зауруґувало управу фондації, запитаючи, чому не переводить зміни статута.

А управа фондації, якої більшість не хоче „нового права" — себто зміни статута, а бажає лишитися при „старім праві", — не відповідає на урґенс міністерства, думаючи, що в той спосіб зможе урядувати до смерти. Видно, що теперішня управа хоче того, щоб її розвязали та на її місце з уряду призначили іншу. Не розуміємо такої поведінки, яка не відповідає повазі установи.

—о—

Економічний огляд.

Мука і крупи в господарському і торговельному обороті.

У статті „Збіжеві проблеми“ в „Ек. Огляді“ з 13. ц. м. зреферували ми зміст закону про засоби для підтримки господарсько оправданих цін рільничих продуктів. Одночасно згадали ми про заповіджену швидку появу **виконавчого розпорядку** до тогож закону. Цей розпорядок саме й появився у „Деннику Законів“ з 22. ц. м. (ч. 61, поз. 477), займаючи разом зі залучниками (зразки контрольних етикет і книг) 24 сторін друку.

Подаємо тут найсуттєвіше зі згаданого розпорядку:

Оплаті підлягають усі роди а) житньої, пшеничної і ячмінної муки (навіть їх мішанки з іншими), б) пшеничних і ячмінних круп, продукції краєвої чи заграничної, з вимкном муки і круп краєвого походження, призначених для власної консумції продуцента чи хліборобського працівника. **Обовязок оплати** повстає з хвилиною впровадження муки чи круп до вільного обороту (для краєвих продуктів перед видачею з заведень млива, для заграничних — при митній відправі). Підставою обчислення оплати є вага брутто, а стверджує оплату **етикета** на опакуванні муки чи круп. Є **три роди етикет:** з р а з о к 1) для часу коли обовязує оплата. Відповідно до кількости муки чи круп має цей зразок 5 відмін: а) синя на 3 зол. від 100 кґ., б) зелена на 2.40 зол. від 80 кґ., в) бронзова на 1.50 зол. від 50 кґ., г) фіолетна на 30 сот. від 10 кґ, ґ) золота на 15 сот. від 5 кґ.; з р а з о к 2) для часу, коли оплата **не** обовязує (для всіх пятьох кількостей чорний кольор етикети); з р а з о к 3) для експорту. Етикети продають скарбові уряди і тільки вимково дістануть це право громадські уряди. Оплата для краєвих продуктів може бути кредитована на 1 місяць. Етикету треба примістити на шнурку, яким завязаний є доступ до мішка, а кінці шнурка запльомбувати. Опакування може бути тільки з вагою: 100, 80, 50, 10 і 5 кґ. Допустиме відхилення плюс-мінус 1%. Розважувати до паперових торбинок нижче 5 кґ. брутто можуть тільки заведення детайлічного продажу продуктів млива.

Дальше розпорядок містить приписи дотично обороту з закордоном і Данціґом, обороту між заведеннями млива, господарського і торговельного обороту.

Господарський оборот мукою і крупами — це оборот **на власні потреби** продуцента (хліборобство — головне джерело доходу) чи його працівника. Розпорядок впроваджує **іменні карти контролі**, що їх видаватиме солтис сільської громади або заряд міської громади на госп. рік (від 1. серпня до 31. липня) або на окремі партії збіжжа. Такі карти коштуватимуть 10 сотиків і складатимуться із 3 частин (для солтиса, для млина і для продуцента, як леґітимація). На вдворотній стороні млинар робити має записки чорнилом щодо кількости збіжжа і виданої муки. Відступати контроль. карти не можна під загрозою кари за надужиття. **Кооперативні сільські пекарні** у випадках виміни своїм членам збіжжа на хліб для їх власного споживання мають **право до звороту оплати** від муки зужитої до печення цього хліба. В таких випадках вносять подання (вільне від стемпля) до скарбової палати з посвідкою ревізійного союзу чи пов. рільничої орґанізації. Виробів із муки, що походить з госп. обороту, **продавати не вільно.**

Торговельний оборот може бути гуртовий або подрібний. Гуртовий продаж мусить відбуватись виключно в опакуваннях з ненарушеними етикетами і пльомбами.

Контроля млива збіжжа й торгов. та госп. обороту мукою та крупами в усіх його фазах є строга, бо може відбуватись у кожній порі дня чи ночі.

Велику відповідальність вкладає розпорядок на **млини.** М. і. мусять вони вести спеціяльну рахункову книжку, якої зразок поміщений в Дн. Законів. Також **гуртівні муки** мусять вести відповідну маґазинову книгу. Вони можуть продавати товар тільки з мішків згідних з приписами. Остание дотичить **теж купців-детайлістів.** Етикети з пльомбами і перевозові документи мають вони переховувати впродовж 2 років.

Розпорядок входить у життя з днем 5. вересня. Запаси зперед того дня можна без оплати продавати до 30. вересня ц. р. Але їх треба зголосити і до 30. вересня приписово опакувати та запльомбувати.

Кредитові установи в Чехословаччині підчас і після крізи.

IV.

Ми представили в попередніх частинах найважніше з того, що пережили кредитові установи в Чехословаччині підчас світової крізи. Від толі кількість кредитових установ зросла майже на 600, складаючи на 1. I. 1937 біля 8.100 установ (між ними 5.700 кооперативів). Кількість членів в кредитових кооперативах також значно збільшилася. Основні та запасні капітали кредитових установ зменшилися на пких 20 міліонів ч. к. Загальна сума вкладів (коли приняти під увагу, що за цей час самі лише відсотки — коло 9 міліярдів ч. к. — прираховано до капіталової суми вкладів) зменшилася приблизно на 8 міліярдів ч. к. Але слід відмітити, що цю поважну суму виплатили кредитові установи без більших труднощів. Це одно вже дозволяє підкреслити вмілу адміністрацію кредитових установ та правильне керування операціями взагалі.

Операції позичкові кредитових установ протягом крізи значно збільшилися. В 1936 р. уділено позичок майже на півтора міліярда ч. к., при чому середня позичок також збільшилася, приблизно на 5%. Це заслуговує на тим більшу увагу, що в часі крізи чехословацький уряд вживав заходів, щоби виключити можливість дуже великих відсотків при позичках.

Через те є очевидним, що чисті доходи кредитових установ зменшилися майже на 50%.

Нарешті не можна не підкреслити, що наслідком тісного співробітництва населення з різними видами кредитових установ, це населення починає виказувати більше зацікавлення до кооперативних кредитових установ, а не до акційних банків. Цей факт тим більш замітний, що — як ми вже відмітили — аналогічне явище можна спостерегти і поза Чехословаччиною, в інших державах. Нема сумніву, що завдяки тому в близькій будучині кредитові кооперативи в Чехословаччині мають перед собою ще кращі можливости розвитку. А відомо, що й тепер стоять вони на одному з перших місць в цілому світі, коли йде про успішність їх праці.

Проф. С. Бородаєвський.

„Хліборобська Молодь“.

Від пяти років видає „Сільський Господар“ претарний журналик для селянської дітвори і молоді „Хліборобська Молодь“. Цей журналик із багатьох причин заслуговує на якнайширшу підтримку всього нашого громадянства. Згадаємо тут дві найважніші причини:

1. Як засіб поширення фахової хліборобської освіти нашої селянської дітвори і молоді.

Хліборобство це основний і найбільший варстат нашого народу. Нам не вільно „обмежуватися до села“, але теж не вільно нам забувати, що нині 91% нашого населення (взяго під увагу сх.-галицькі воєвідства і Волинь) живе на селі і що для нього хліборобство це одинокий або головний варстат праці. Та хліборобство стоїть у нас поки що на незвичайно низькому рівні. При відповідному поступі моглоб воно не тільки до нормального рівня піднести життєву стопу найширших мас нашого населення, але теж могутньо піднести наш суспільний дохід та капітал і створити справді сильні підвалини для розвитку нашої кооперації, торговлі, промислу і ремесла, для розвитку „нашого міста“ та духово-культурної „надбудівки“.

Там, де хліборобство стоїть дуже низько (так як у нас), справа його піднесення тісно вяжеться зі справою поширення фахової хліборобської освіти. На фаховій хліборобської освіти, знову ж, так само зрештою як на кожному іншому виховному фронті, найважніший і найбільш надійний відтинок — це відтинок дітвори і молоді. І саме коли йде про фахове хліборобське виховання **найширших мас** нашої селянської дітвори і молоді, фаховий журналик „Хліборобська Молодь“ може сповнити велитенську місію.

2. Як засіб поширення рідної хліборобської традиції.

Журимося, що найширші маси нашої дітвори і молоді ростуть без знання рідної традиції, історії, культури. Згаданий журналик передає селянській молоді крім загальної ще зокрема **нашу** хліборобську традицію.

Хліборобство — це найздоровіший у народі консервативний елемент. У звязку з цим незвичайно важне є те, як високо стоїть серед широких селянських мас **рідна хліборобська традиція.** Найусішніше вщіпити традицію в несформовану ще пластичну психіку дітвори. Вклад, який тут робить і міглаб робити „Хліборобська Молодь“ заслуговує на найбільшу увагу!

„Хліборобська Молодь“ це — місячник. Має 20 сторінок друку, симпатичну вінєту на зеленій окладинці і є багато ілюстрований. Перечитаймо наголовки статейок: (наприклад, число за червень 1937) „Галич — стольний город могутньої держави“, „Святі могили“, „Боротьба України зі степом“ (Гляди: — хліб. традиція). „Які зміни відбуваються в ґрунті при витворенню поживи“, „Боротьба з бурянами“, „Квіти й люди“, „Ще про компост“, „Бережім птиці“, „Подбайте про спрагнені звірята“. Крім цього: 2 статтейки про працю організації „Хліборобський Вишкіл Молоді“, дуже цікаво редаговані „Практичні поради“ (хліборобські), „Різне“, 4 віршики, 12 ілюстрацій. При цьому журналик має рекордово низьку ціну: 10 сотиків.

Коротко: „Хліборобська Молодь“ має дуже високі дані, щоби стати масовим засобом хліборобського виховання нашої селянської дітвори і молоді. Йде про те, щоби цей журналик успішно кинути у найширші маси нашої хліборобської молоді.

Причинилися би до цього між іншим ось-такі засоби:

1. Масовий кольпортаж „Хліборобської Молоді“, що її в кожному селі може зорганізувати кружок „С. Г.“ або де його нема якенебудь культ.-освітне товариство.

2. Пропаганда в пресі, пропаганда при нагоді ріжних сіль.-господарських, молочарських, кооперативних, тощо зборів, сходин та імпрез.

3. Шкаралупу вимково темних та вбогих сіл треба проломити зорганізуванням дарової висилки журналика.

4. Кожна діточа бібліотека та кожна сільська бібліотека, що з неї користає молодь, повинні передплатити бодай по 2—3 примірники „Х. М.“ та спровадити собі (й оправити) минулорічні річники цього журналика.

Державні народи видають що року десятки і сотки міліонів золотих на позашкільне виховання своєї дітвори і молоді. Широкі маси нашої дітвори і молоді потребують такого виховання вдесятеро більше, між молодь державних народів.

Велитенським фінансовим засобам державних народів ми можемо протиставити тільки ідейну, енерґійну, подвоєну працю найширших мас нашого свідомого громадянства. На таку працю ми мусимо здобутися й у даному випадку!

Кінчу закликом: **Даймо найширшим масам нашої селянської молоді фаховий журналик „Хліборобська Молодь“.**

Я. Татомир.

З українського торговельного шкільництва.

Як довідуємось — дотеперішній однорічний торговельний курс для абітурієнтів при купецькій ґімназії Р. Ш. у Львові буде перемінений в цьому шк. році на **однорічну школу торговельно-адміністраційної підготови II-го** ступня. Наука зачнеться 5. вересня ц. р. і треватиме 10, а не як досі 9 місяців. Програма навчання подібна до програми дотеперішнього курсу для абітурієнтів з деякими відхиленнями. — Наплив учнів до I. кляси самої **купецької ґімназії Р. Ш.** у Львові дуже поважний, бо доходить до 100. — Довідуємося також, що жіноча приватна ґімназія Р. Ш. у **Станиславові** перемінена буде постепенно на **коедукаційну торговельно-кооперативну ґімназію** починаючи вже з найближчого шк. року (I. кляса).

—o—

Господарська всячина.

— Підчас цьогорічних Східних Торгів відбудеться у Львові **зїзд польських купців і промисловців Сх. Галичини.** Протекторат обняв воєвода д-р Білик.

— У варш. „Часі“ з 25. ц. м. помістила д-р Софія Фіґлевич статтю п. н. **„Національна структура кооперації в Польщі“.** Стаття ілюстрована трьома картами. Кінцевий висновок: польська і меншостева група майже собі рівні, тоді коли численність польського елементу в Польщі куди більша.

Авізована **поїздка** адмірала Гортого і інших мадярських достойників **до Берліна** викликала чутки про далекойдучі господарські уступки Мадярщини в користь Німеччини.

Сторінка без політики.

Перша любов королеви Вікторії.

Героєм першої любови був її кузин князь кембріджський, всього кілька місяців старший від неї. Він уродився в 1819 р. від другого сина Юрія III. та мав деякі дані на королівський престіл, одначе ці дані стратив, коли в дядька народилася донька Вікторія.

Кілька літ пізніше, коли вже вирішили, що престіл має перейти на Вікторію, родинна рада рішила довести до подружжя між Вікторією та Юрієм Кембріджським. Юрій жив звичайно в Ґановері, одначе, щоб здійснити матримоніяльні пляни, його почали висилати доволі часто до Льондону, де він був гостем королеви Аделяйди. Там теж перший раз, ще хлопцем, стрінувся він з княжною.

Свою кузинку назвав він тоді: „дурним, товстим і негарним дітваком".

Колиж йому замітили, що дівчинка всього на кілька місяців молодша від нього, він відповів:

„Так, це правда, але в тому віці кілька місяців дуже багато значить".

Між дітьми вивязалася приязнь, яка згодом перейшла у взаємне призвичаєння. Мати Юрія княгиня Кембріджська запопадливо підготовлювала сватання Юрія з Вікторією та зуміла перетягнути на свій бік навіть впливових міністрів. Від 14-ти літ Юрій та Вікторія вже не розставалися. Вони разом танцювали, разом їздили до Аскот та Ітон, вели довгі розмови у Вестмінстерській палаті, підчас Різдва обмінювалися взаїмними дарунками.

Безсумніву Вікторія була сильно захоплена свояком. Він мав гарний, романтичний вигляд, добре танцював та вмів вести цікаві розмови.

Критична хвилина в цій любови настала тоді, коли княжна вступила на престіл. Тоді вже устійнили понад усі сумніви, що вона хотіла вийти заміж за Юрія, одначе вона не хотіла відразу розставатися з життєвою незалежністю, яку їй давав престіл. Довідавшися, що князь кембріджський приїхав до Англії, королева запросила його до себе в Букінгемську палату.

Стріча відбулася без посторонніх свідків, якщо колишньої ґувернантки королеви, яка сиділа у другому кінці кімнати, не вважати свідком. Ця стріча сильно схвилювала молодих людей. До тієї пори вони відносилися до себе як приятель до приятельки, як свояк до своячки та вищість завжди в тому співжитті мав князь, як мужчина. Тепер ролі змінилися. Вікторія стала королевою. Їх збентеження збільшувало ще й те, що вони обоє знали тайну причину тієї стрічі, яка мала бути прольоґом матримоніяльних плянів. Вікторія повинна була вирішити справу свого подружжя з князем. Зновуж Юрій знав, що його покликали наче на „оглядини" і вже заздалегідь був огірчений тими „високими" оглядинами.

В ньому озвалася мужеська гордість і стріча вийшла у висліді натягнена й нещира. На відхіднім князь, мабуть твердо, рішив не дати себе „вибрати". Він був присутній підчас коронації, одначе негайно після коронаційних парад заявив міністрові війни своє бажання виїхати до Ґібральтару, до тамошнього військового ґарнізону на службу.

Коли премієр льорд Мельбурн повідомив про те все королеву, вона написала йому:

„Дайте князеві до зрозуміння, що він зовсім не потребує куди небудь їхати, якщо сам цього не бажає собі. Одначе рішуче забороняю вам натякати, начебто це походить від мене. Також забороняю вам споминати йому про це, що ви говорили зі мною в цій справі".

Після виїзду князя королева відразу стратила охоту спішитися до подружжя. Аж багато пізніше, коли міністри стали королеву переконувати, що її подружжя конче потрібне для добра держави та її підданих, вона погодилася прийняти братів: Альберта й Ернеста Саксен Кобурського, як кандидатів на „князів-подругів". Як відомо її вибір випав у користь Альберта.

Кілька днів після того королева писала до льорда Мельбурна:

„Родина Кембріджських приїздила до мене з привітом і я мушу ствердити що князь Кембріджський почував себе куди свобідніше та імовірно почувається щасливий, що віддiлився від мене..."

На тому скінчилося кохання королеви. Її любов до князя Кембріджу перейшла у приязнь. Ціле життя він був одним із її найближчих дорадників та 40 літ займав становище начального команданта британської армії.

Прокажені бандити.

Поліція в Осака арештувала 43 корейських бандитів, які тероризували цілу провінцію.

Ці бандити прокажені. Вони не лиш погрожували прохожим на вулицях Осаки, але вдиралися до домів, домагалися грошей, погрожуючи на випадок відмови зараженням проказою.

Вісьмох спільників арештованих ще на волі, одначе поліція сподіється їх з дня на день арештувати.

Щоб арештувати прокажених, поліцаї одягнули ґумові рукавиці, маски та спеціяльні герметично замкнені костюми, для обережности покриті дезинфекційною рідиною. Прокажених посадили в келії теж сильно передтим напущеною ріжними дезинфекційними рідинами.

Для суду мусять приладити салю так, щоб підсудні були віддалені від суддів, оборонців та публики. У вязниці будуть прокажених лікувати.

Рід Кунґа.

В шантунській провінції в маленькім китайськім містечку Куфу находиться могила Кунґ-Фу-Це, або Конфусія, як його назвали на свій лад єзуїти, перші европейці, що познайомилися з його фільософічними теоріями. Від найдавніших часів аж до нинішніх китайці вважають його символом усього найвищого та висловником китайських ідей.

Конфуцій був родом із Куфу і хоч за ввесь час свого життя багато терпів, то він умер і його поховали, як слід кожному справжньому китайцеві, в себе, в рідному місті Куфу. Там живуть уже від двох із половиною тисячліть його нащадки. Рід Кунґа можна вважати найстаршим у світі, при чому його родовід офіційно стверджений. З меншою або більшою імовірністю можна той родовід продовжити ще на дві і пів тисячі літ.

Оселя Конфуція.

Оселя Конфуція займає велику площу. Її стіна має продовження на три милі. За воротами попадаєте зразу в лябіринт будинків і малих святинь, за якими здалеку видніє жовтий дах храму. Той будинок, окружений кольонадою, має приблизно 50 стіп висоти, 80 стіп довжини та 50 стіп ширини. Китайські архитекти вжили всіх заходів, щоб надати храмові форму гідну фільософа. Також і наріжні кольони уявляють собою картину китайського мистецтва. Святиня збудована з найкращого каменя й дерева, яке лиш можна було дістати в тому краю. В порівнанні з іншими будійськими святинями, ця святиня вражає своєю обширністю. В заглибині за вівтарем стоїть величезна деревляна статуя Конфуція.

Довкола головної святині розкинені святині в честь батька, діда, жінки Конфуція, так, що серед дерев пишається наче невелике місто самих святинь. Далі йдуть могили нащадків Конфуція, починаючи від 478 р. перед Христом аж до року смерти китайського вченого.

Могила Конфуція.

До могили Конфуція веде алея обсаджена високими деревами та ряд великих камяних памятників. Сама могила незвичайно скромна. На невеликім педесталі із трьома ступнями лежить намогильний камінь. На його обох кінцях стоять підсвідчники. На переді стоїть невелика ваза для жертв. Довкола багато дерев парку, що радше схожий на старий ліс.

77. нащадок.

У другому кінці парку живе тепер 77. нащадок великого Конфуція. Худощавий з тоненькими рисами лиця, виглядає він майже на хлопчину, хоч він уже жонатий та має сина, 78. нащадка фільософа. Його імя Кунтенув, що в перекладі означає: „Вожд, який продовжує святий дім". Китайці відносяться до цього нащадка з небувалим пієтизмом та пошаною. Японці запропонували йому престіл у завойованім ними Китаю, одначе Кунґ відкинув цю почесть.

Ідеальна дитина.

„Британський медичний журнал" помістив статтю д-ра Леонарда, який відкрив „ідеально здорового хлопця".

Той девятилітній хлопчина, син незвичайно культурних батьків, живе серед ліса. Дім положений далеко від інших осель. До найближчої крамниці дві милі (анґлійські), до церкви і школи півтретя милі. З його поживи зовсім відкинули: мясо, рибу, яйця та білий хліб.

Після ранішньої прогульки (5 миль) до церкви й з поворотом, хлопцеві дають на снідання доволі великий кусень ананаса. На друге снідання він дістає шпінат, пиріг із цибулею з тонкою шкіркою пшеничного разового тіста, молоко й сир. В 5. год. пополудні йому дають два яблока, помаранчу, два невеликі помідори та... пайку морозива.

Для ріжнородности хлопчині дають час до часу й інші овочі, зелену салату, квасне молоко, пироги з овочами, каляфіори з прованським маслом і т. і.

Хлопчина робить зовсім легко по 10 миль денно пішком, купається рано під зимним натриском і в день бере соняшні купелі на відкритому повітрі. Учиться при тім зовсім добре й викликує враження зовсім розвиненої дитини.

Перед кількома днями хлопчину привезли до льондонської клініки на оглядини. Він важить 59 фунтів, високий на 1.40 м. Його грудна клітка дуже сильно розвинена, внаслідок правильних глибоких віддихів. Шкіра чиста й очі ясні.

Батько каже, що хлопчина ніколи не хорує, хіба лиш у ті дні, коли пе чай у товаришів, де накидається лакомо на солодкі тісточка та інші солодощі.

ЗАКОХАНІ ТЯГНУЛИ ЖЕРЕБ З КИМ ПОВІНЧАТИСЯ.

В льондонській церкві св. Івана відбулося недавно оригінальне вінчання. Перед вівтарем стали дві пари: брати близнюки женилися зі сестрами близнючками. Ріжниця віку між братами була три хвилини, між сестрами півтора хвилини.

Обі пари працювали в одній і тій самій фабриці та зовсім себе не знали. Одного разу сестри познайомилися у своїх знайомих з одним із братів близнюків і від першого, як то кажуть погляду, залюбилися в ньому. Коли молодець про те довідався заявив, що несподіваний конфлікт між обома сестрами можна буде легко полагодити, бо він має брата зовсім подібного й той брат напевне подобається сестрі так само, як і він.

Коли обі сестри познайомилися з обома братами близнючками, виринула нова перешкода: вони не знали котра з них у котрому з них любиться...

Цю заплутану справу полагодили вони в той спосіб, що тягнули жереб і таким чином дібравши пари, станули перед вівтарем.

—o—

ГРІМ ЗАБИВ НЕМОВЛЯ ПРИ МАТІРНИХ ГРУДЯХ.

В однім із гірських сіл у Болгарії лежала підчас бурі в маленькій кімнаті на підлозі селянка з кількамісячною дитиною. В одному моменті в хату вдарив грім, який забив немовля при матірних грудях. Сама мати вийшла з цієї події без шкоди, лиш дістала короткий нервовий атак. Ця трагічна подія, щастя в нещастю, викликала сенсацію в цілій околиці.

З польської преси.

Виленське „Слово“ про лист митрополита Шептицького

Виленське „Слово“ (ч. 232 з 24-го серпня ц. р.) п. н „Наслідки трагічно немудрих розпорядків“ додало до відомого вже з „Діла“ комунікату ПАТ-а про конфіскату пастирського листа митрополита Шептицького таку замітку свого головного редактора Цата-Мацкевича:

„В телеграмі ПАТ'а не розуміємо, що має значити греко-русінський обряд. Знаємо тільки обряд греко-уніятський, видно, що наш уряд хоче мати якусь національну церкву у Східній Галичині. Це булоб справді на висоті того політичного розуму, який він в останніх потягненнях у віроісповідній ділянці виявив.

„Досі українці були у великій незгоді з росіянами. Було це для нашої національної політики вигідне. Але ми їх погодили нашою політикою у справі православної церкви. Конфіската листа Шептицького приходить по конфіскаті пастирського послання православних архиєреїв. Поґратулювати!

„Комунікат ПАТ'а повідомляє про „зайві обекти“. Досі говорили про церкви, що валяться і які треба було усунути, а тепер кажуть про „зайві“. Незграбність за незграбністю, нонсенс за нонсенсом. Кожний чесний поляк повинен молитися до св. Духа, щоб на Польщу не найшли знову якісь великі катастрофи, бо з такою політикою можна всього сподіватися.“

В черговому числі **„Слова“** (ч. 233 з 25-го серпня ц. р.) редактор Мацкевич вмістив статтю п. н. „Чекаємо на енунціяції римо-католицького єпископату Польщі“. Ось вона в цілости:

„Справи ліквідації „зайвих“, згідно з тепе-рішньою урядовою термінольоґією, а „таких, що валилися“, згідно з термінольоґією зперед двох тижнів, православних церков на Холмщині, важко торкатися, бо невідо-мо, що в цій справі можна писати і чого не можна. Я читав у львівському „Дзенніку Польскім“, органі наймогутнішої з підпор теперішнього режиму, бо пп. Шталя і Грабика, подані числа в цій справі, що в моїй статті були сконфісковані.

„Тому писатиму цю статтю так, щоб не дати якогонебудь приводу до конфіскати. Вимминатиму факти, числа, реляції. Висловлюся тільки засадничо, в зовсім загальний спосіб.

„Пишу статті від багато літ. Почав писати їх у конспіративній пресі народової молоді ще в четвертій клясі ґімназії у Вильні, місті мого батька і мого діда. І тепер я вдячний цензурі, що загрозою конфіскат охоронила моє перо від писання про речі і подробиці, які відчуваю, як найбільшу і найбільш для мене, як поляка, болісну...

„Зупиняюся в половині речення, стверджую ще раз, що хочу виминути конфіскату.

„Повторюю натомість свою заяву, що якби я був послом, то поставив би внесок, щоб у звязку з тією справою поставити відповідних міністрів у стан обвинувачення перед державний трибунал. Цю заяву виленська цензура вже раз пустила, передрукувало її кілька ґазет, — хіба можна її повторити. Але я не є послом, а як журналіста у цій справі звязали мене зовсім конфіскати.

„Лист греко-уніятського митрополита Шептицького в цій справі таксамо сконфіскували, як передтим лист православних архиєреїв. Як католик маю пошану до католицького єпископа Шептицького, хоча іншого обряду. Але як поляк уважаю, що цей лист був українським політичним потягненням. Досі українці були розсварені з росіянами. Сьогодні ідуть з ними разом. Католицький єпископ, але одночасно одна з голов українського націоналістичного руху, використовує в цей спосіб помилки наших політиків. Виступає як оборонець православія. Поширює свої впливи на духовий терен, про який українцям ніколи не снилося і про який, якби не наші дурниці, не могло би снитися.

„Можна в цій справі сказати, що якщо її жиди не зорґанізували чи не підсунули то вона варта була того, щоб вони це зробили. Відновлено фронт національних меншин у Польщі. Кинено за границю гасло, що Польща переводить релігійні переслідування.

„Як поляк шукаю шляхів до направи тих катастрофальних помилок і знаходжу тільки один вихід. Оце ситуацію врятувала би тільки заява римо-католицького єпископату Польщі, який проголосив би цілу правду, про те, що трапилося, і який устійнив би, що ініціятива того, що сталося, не вийшла ані від католицького духовенства ані з католицьких кол. Співучасть кількох військових капелянів, католицьких священиків, не може ще стягнути вини на католицизм у Польщі. Таким чином попри виступ українського єпископа знайшласяб більш авторитативна заява цілого польського єпископату, що злагіднило би і навіть знівечило би політичне зло тамтого виступу.“

——o——

Ділом ушануйте память тих, що своїм зусиллям та терпінням поставили нас у ряд націй.

Що писало „Діло“ 50 років тому.

Вівторок, 28 (16) серпня 1888.

НЕХАЙ ВОЛОДІЄ ВАМИ ДУХ ЗГОДИ І ЛЮБОВИ БАТЬКІВЩИНИ...

На передовому місці відозва „Народньої Ради“ до виборців виборчих округ „Снятин—Заболотів“ і „Рудки-Комарно“, в якій є між іншим такий заклик:

„Завзиваємо отже всіх Вас, патріоти- виборці: Вас, Всечесніші Отці духовні, що завжди з повним пожертвування патріотизмом боретеся за народню справу, тебе світська інтеліґенціє, що так радо ідеш в нарід і подаєш йому помічну руку, і Вас панове Господарі і Промисловці кожного стану, що Вам дорога Ваша честь і всеї Руси — станьте безбоязно як один муж при тих виборах дня 3. вересня 1888 р. і віддайте свої голоси на цих кандидатів, що Ви їх вибрали а ми затвердили. Нехай володіє Вами дух згоди і любови батьківщини, тієї рідної неньки-землиці, а усобиці і незгоди нехай щезнуть перед лицем публичної справи. Кріпкі духом і вірою ставайте на пир чести і самопожертвування, ідіть на боротьбу в імені свого народнього права!“

В окрузі Снятин-Заболотів кандидував о. Кирило Гаморак, парох зі Стецевої, в окрузі Рудки—Комарно о. Михайло Матковський, парох з Горожанни Великої.

ЖИДИ ВИБИРАТИМУТЬ ПОСЛА...

„У Станиславові будуть вибирати посла до сойму — жиди. Згідно з уложеною виборчою листою всіх покликаних до голосування є 974, з чого припадає 458 на христіян, а 516 на жидів. Чи не чекає подібна доля всі інші міста в Галичині?“

БОРОТЬБА МІЖ ЧЕХАМИ.

В Чехії йде завзята боротьба між старо- і молодочехами, а з тієї боротьби виходить щораз ясніше, що чехи хочуть конче домагатися привернення повних прав корони Вячеслава, але не можуть тільки згодитися щодо тактики. Молодочехи хотіли би виступати зовсім енерґійно і безоглядно, а старочехи уважають, що краще поводитися розважніше“.

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС „ДІЛА“ Ч. 24.

ІВАН МОЙСЯК. 3

На посаді.

Вітер грався з позиченим літнім плащем, що обіймав високу стать (1.85 м.) п. Івана Мойсяка. Товаришева течка що-хвилини висувалась зпід лівої пахи, начеб силоміць хотіла вернутись до свого суверена, — а сусідова парасоля глумливо подзвонювала. Сонце зійшло червоне, сердите...

Було першого листопада 1935 р.

І зясувавши собі, яке відповідальне становище я займаю — і радісно приспішив ходу.

Коли хто хотів би йти з Видинова до Задубровець — мусить насамперед переїхати річку Прут, перейти село Орелець і вийшовши на надпрутську височину мусить прямувати на північ. За півтори години — коли в нього охота й добрі ноги — може певне покинути сумний осінній краєвид, позбутись настирливого товариства холодненького вітерця, що так безцеремонно лізе в обійми і — наче в пивницю може зійти в затишне село Задубрівці. Тітчин годинник виразно показував, що моя подорож тривала коло 90 мінут. Була за чверть девята, як я у філії кооперативи сказав: — Славайсу!

Дві бабі спідлоба глянули на мене: — На-а-віки!

— Крамар удома?

— А вам нащьо?

— Я... (і я завагався: представитися цим бабам, чи ні? Годиться, думаю собі це робити, чи ві? Та мій мозок секундарно вирішив, що дебютувати можна і перед бабами). Я... хотів уже сказати: ревізор... але сказав: „Я... з повітового Союзу“ холодно, доводячи рівночасно до симетрії течку під пахою та вирівнюючи краватку.

— А далеко звідсіль до кооперативи?

— Там удолині!

— Бувайте! — Йдіть здорові!

Я зробив блискуче враження на бабів. Цікаво розглядаючись, я дійшов до кооперативи.

— Добрийдень! — дзвінко привітався з крамарем, з бистротою ревізора, оглядаючи кооперативу.

— Я, добродію, з П. С. К. чи можете спровадити мені когось з управи?

— Постараюсь!

Ґалянтно підсмикнув штани (штани — дранти, але манери аристократичні!), розіпняв плащ, вийняв з течки Джека Льондона і пірнув у лектуру. Приходили покупці, цікаво мене оглядали, пошепки допитуючи крамаря: „Хто це?“ „Це з Союзу!“ — шептав крамар цікавим.

„А з Союзу, драби, з Союзу!... Колиб мені тільки хто з управи — підемо в село збирати довги, а тоді й знатимете, хто я такий!“

Нарешті заїхала на подвіря хвіра. Ввійшов високий, молодий з брунатним лицем справник. Привітались. Я дав йому прочитати ту повновласть, що на ній було згадано про „ходження“ по довжниках, де було виписано, що за труд треба заплатити 2 зол., наситити і на ніч у дім прийняти.

Прочитав, поколубав у носі.

— Уже всі поїхали в поле, нема кому з вами йти...

Довга мовчанка.

Два золоті починають ставати мрією, фікцією, оманою, абстракцією, ілюзією, фатаморганою, міражем...

— итро оре... асиль сіє... Ні, нема нікого — вирішив з голосним зідханням.

— То може взавтра?

— А на завтра когось увечір найду!

Повиносив збіжжя, забрав порожні скриньки й поїхав до міста.

— А бодай же ти не вернувся, драбе! — заклекотіло десь у глибині щире заклятття... Лишив мене, бачите, в кооперативі на Божу ласку...

Забравши течку, парасолю, застібнувши плащ:

— А ви куди, пане-добродію? — питає крамар.

— Йду оглянути ваше село — брехав я гладко.

На роздоріжжі вітер затанцював коло мене з утіхи... Гадав, що вже лишуся на дорозі!.. Аякже тої самої! Так от згадав я коломийську бурсу — а там і задубрівський ровесник пригадався, Цапюк (це таке прізвище!).

Відшукав його. Привітались. Коло нього нічого нового: правда, він оженився, у нього вже і діти (дивіть, що за геніяльний хлопчисько!)... Ну от... У селі нічого. Розмова не клеїлася.

Вранці я поспішно зібрався, попрощався з „другом“ і подався до кооперативи. Була шоста годинна 2-го листопада. З управи не було ще нікого. Я мовчки сів на лавку — розгорнув Джека Льондона. Приходили покупці: шепотіли, хікали. І знову, як учора допитували цікавіші: „Що це за пан?“ Купували, завивали, затикали... Аж ось справник —

— Ідемо? — вибіг я йому назустріч замість привіту.

— Зараз, зараз... я ще йду до одного, може він піде... Ви зачекайте!

Вийшов. Я вже й читати кинув. Тарабубнив пальцями по ляді, показуючи крамареві та іншим, що в мене є також нерви, є лють, амбіція, нетолеранція для такої поведінки. Думав, що посію жах між присутніми — а тут я збираю милосердні погляди, ледви не говорять: „Який-же ти нещасливий, хоч і вдаєш панка!“

— А чортиб вас забрали! В масі міститься глупота, а не розум — я заспокоював себе словами Ле Бона.

— Ідіть до справника, він там на краю села, а ходити з вами я не знайшов нікого... — заявив дзвінко куций замурзаний хлопчина.

Я прощався з крамарем:

— Ви, добродію, будете за свідка, що я стратив сьогоднішній день.

— Добре! — згодився похапцем крамар.

— За це його судитиме П. С. К....

Архимандрит о. Васдекас не вернеться вже до Польщі.

Варшава, 24. серпня.

Ваш кореспондент довідується з найкращих джерел, що о. архимандрит **Васдекас**, грецький професор правосл. теольогії варшавського університету, якого „Діло" за тутешніми чутками висувало як одного з **найповажніших кандидатів** на евентуальну митрополичу православну кандидатуру — та який перебуває саме тепер на студійній поїздці у Італії — **не вернеться вже до Польщі.** О. арх. Васдекаса звільнили зі становища директора правосл. інтернату для студентів богословів та з професорської катедри університету. Причиною мали послужити непорозуміння між о. Васдекасом та делегатом міністерства освіти до опіки над правосл. теольогами та спеціяльним відпоручником для церк.-правосл. справ радником Зигмунтом **Загурським**, що виникли після демонстраційної відмови студентів-богословів від спільного обіду з владою, про що „Діло" своєчасно повідомляло.

Несподівана димісія відомого професора і то в моменті, коли прилюдна опінія лянсувала його як кандидата на найвище становище, викликала зрозумілі коментарі в церковних, університетських, чужинецьких та студентських колах.

Фа—ський.

Відобрали право побуту німецькому епископові.

Німецьке Інформаційне Бюро повідомляє: Епископові Шпролеві з Ротенбурга відобрали право побуту у Віртенбергу. Це рішення видав уряд у звязку з тим, що епископ Шпроль був єдиним громадянином у своїй окрузі, який стримався від участи у виборах 19. квітня ц. р., що мало викликати проти нього демонстрації населення. Право побуту відобрали „в інтересі привернення спокою і ладу" та у звязку з тим, що не можна толерувати епископа, який занедбує свої державно-політичні обовязки. Епископ Шпроль відмовився добровільно зректися дієцезії.

По здобутті Ганкав - припинення війни з Китаєм.

Представник японського міністерства закордонних справ заявив, що здобуття Ганкав мабуть закінчить воєнні змагання в Китаю, що не означає ліквідації китайської справи. Японію жде довга праця над господарською відбудовою і заведенням політичного ладу в Китаю. Японія поведе енергійну акцію проти комуністичних впливів і „людового фронту". По упадку Ганкав кружлятимуть поголоски про мир між Японією та урядом Чан-Кай-Шека. Ці поголоски слід уже тепер заперечити.

НАПАД ЯПОНСЬКИХ ЛІТАКІВ НА КИТАЙСЬКИЙ ПАСАЖИРСЬКИЙ ЛІТАК.

В середу 24. ц. м. рано японські літаки напали на китайський поштовий літак, що летів з Гонкону до Чункіну. Під обстрілом скорострілів японських літаків китайський літак упав. Майже всі пасажири згинули, крім летуна і 2 осіб. Представник японського міністерства закордонних справ заявив, що Японія не бере ніякої відповідальности за зістрілення китайського поштового літака, що курсує на лінії Гонкон—Ганкав. Літак, що належав до китайсько-американського товариства летунської комунікації, перелітав над тереном, що його японський уряд означив ще 21. липня воєнним тереном. До того практично не можливо устійнити цивільний характер невідомого літака підчас лету. Зістрілений літак не був означений доволі виразними знаками, а летун з хвилиною появи літаків японської маринарки так покермував літаком, що видалося підозрілим. Японія годиться зберігати інтереси третіх держав у летунській комунікації, але виринають поважні трудноші у випадку, коли комунікація відбувається над тереном воєнної акції.

ВЕЛИКА БИТВА З КИТАЙСЬКИМИ ПАРТИЗАНАМИ.

Домеї повідомляє, що японські війська з успіхом продовжують акцію проти китайських партизанів у північнім Китаю. В днях 21. і 22. ц. м. японці звели бої під Футін, Ютієн і Лінчен та розбили три відділи партизанів, що начислювали 2.000 вояків. У цих боях полягло 170 китайських вояків.

Підчас вчорашніх боїв за місто Дуїчан у провінції Шансі китайці втратили 570 вбитих і 60 полонених. Дуїчану боронило 2000 китайців.

—o—

Жахливий вибух бомби в Яфі.

ВІД БОМБИ ЗГИНУЛО 20 ОСІБ.

З причини бомбового замаху на ярмарковій торговиці в Яфі настало серед населення величезне схвилювання. Всі крамниці замкнені.

Юрба заатакувала жидівсько-англійський банк, так що мусіли стягнути поліційну допомогу. Ситуацію, яка витворилась, вважають дуже поважною. Як подають останні вісти, внаслідок вибуху бомби на ринку в Яфі, згинуло 20 осіб, 40 було ранених.

—o—

По широкому світі.

Поліція в Дамаску викрила змову проти премієра Сирії Мардамабея, предсідника палати послів Фарес Ковра і директора Адель Азмі. Головний підсудний Насім Мояад утік.

Румунія змінить свої посольства при Ватикані і в Анкарі на амбасади.

Злучені Держави і Канада підпишуть з початком вересня торговельний договір.

Поліція в Сан Себастіян обстріляла помилково самохід італійського амбасадора при уряді в Бургос з дружиною, яка є ранена.

—o—

На допомогу родині Касперських.

На допомогу жертвам бандитського нападу в Чижикові зложили в Адміністрації „Діла" дальше: **Лікуванці віллі „Туринівка"** в Черчі, 5 зол., **Володимир Ольшанський**, Львів 1 зол., **Володимир Боровик**, Львів, 1 зол., **Теодор Мирош** Львів, 1 зол., **Збірковий комітет**, Добромиль 26.40 зол., **о. Онуфрій Гадзевич**, Рудки, 2 зол.

НОВИНКИ.

— **Відпуст у Крилосі-Галичі** припадає в неділю 28. ц. м. З цієї нагоди повинні скористати ті, які хочуть осягнути відпуст і побачити останні розкопи та оглянути чудову крилоську околицю.

— **Прогулька до Крилоса з Журавенщини.** Дня 19. серпня ц. р. відбулася зорганізована прогулька молоді Журавенщини до Крилоса під „Просвіти" зі Журавна під проводом організатора Філії „Просвіти" зі Журавна Януша Петра. Участь у прогульці взяло 168 учасників на 16 фірах, 134 піхотинців, 34 учасників на колесниках й 8-ох поїздом, разом 344 учасників, молодь обох полів.

— **Ревізії й арештування в Журавенщині.** В селі Чертіж в окрузі Журавно поліція переведа на днях ревізію у двох господарів: Якима Га-

---

Я тріюмфально глянув по авдиторії: очі розширились, дістали блиск цікавости, обличчя видовжились... „Ав-а... драби! а що? я вас грубшим кінцем!.. Настрашились? Ні? тільки здивувались?.. Нехай!" Галянтно насунув я мохнатий капелюх, похитнув до крамаря головою і грацийно вийшов з кооперативи. Прямував до справника. Я думав, що він десь волосся собі миче, що не додержав слова мені, урядовцеві української інституції. Не посміє і ввічі мені глянути, неборака. І по якого дідька обіцяв він? Я входив у його становище і починав уже його жаліти.

— Він там оре на городі — повідомила мене справникова жінка.

Так, волосся він не рвав — орав на широкім городі.

— ..магайбі!

— Дєкувáть! — і широкий усміх здеформував його фізіономію.

— Він не міг нікого знайти: тепер кожний свого пильнує — хтос ніби интересуєси кооперативов. Може у другу суботу...

Я хотів показати своє обурення, але стримався: „хіба тут зрозуміють ніжність моїх почувань?!"

— Будьте здорові! За цей день заплатите в Союзі! Цеж — і рука сягнула по тітчин годинник швайцарської марки — це вже по восьмій. Поки дійду до Белелуї — буде по девятій. І знову не буде з ким в село піти... І знову день змарнований!..

— Гай, гай! інос то буде — знову блиснув сміхом на мій холод справник і вйокнув на коні.

* * *

Я йшов... з порожнеча в душі була катастрофальна. Шукав якоїсь фільософічної правди, щоб заглушити душевну депресію. „Ванітас ванітатіс" — уже не діяє: тандита це фільософічна, а не правда. А душа прагнула правди... Я йшов... і щораз інший краєвид виринав переді мною. На півночі звої горбів збігались удолину, а вдолині стояло сільце пошарпане. Наче легендарний мандрівник, наче новітній Геракль я йшов перехресними і новими стежками.

* * *

Белелуйська кооператива. Молодий, вюнкий крамар, очі бігають і не схопити їх на місці. По знайомстві я подався до управи.

Справник погодився йти в село.

— От таки знайшов людину! Треба таки признати: є багато драбів — але й чесні люди попадаються.

Зайшли до кооперативи, попросили в крамаря спис довжників. Так, він дуже охоче, але наврял чи варто йти: оце два дні, як він ходив і до вівтірка пообіцяли знести...

— Так чому-ж ти так ізразу — ідіоте, не говориш? — не сказав я, звичайно, але з люттю подумав.

Поснідав, розплатився й подався у Русів.

І знову безлюддя, і знову самотній, як Заратустра. І ні звідси, ні звідти, як то кажуть — пригадались мені дитячі літа. Згадав казки, байки, легенди, міти, перекази...

Згадав із сумом і щирим співчуттям і отого дурнуватого, що тричі здобував царівну на скляній горі. Порівнював себе до героя з тієї дитячої казки... (Не потребуєте глузувати з порівнання — тут тільки один момент однаковий: будівля зі скла). Мабуть лекше було тому дурневі здобути царівну, хоч народня фантазія саджала її на високу скляну гору — ніж мені оживити кооперативний організм у повіті та здобути 2 зол. Гай, гай!.. отак роздумуючи, я вийшов на хребет одного горба: русівська пуща зачорніла зпоза обрію. За кілька хвилин я вже йшов жовтим килимом листків.

(Докінчення буде).

січника та у Якова Пакиша. По переведеній ревізії поліція обох арештувала й відставила на станицю поліції в Ляховичах Зарічних.

— **Заборона дитячого садка.** Виділ читальні „Просвіти" у Володимирцях дістав дня 23. серпня ц. р. зі староства з Жидачева письмо про заборону дитячого садка, що його вела вже два тижні п. Наталія Боровська зі Львова. Свою заборону мотивує староство тим, що „Zarząd Czytelni „Proświty" nie przestrzega zakreślonego regulaminu, ponieważ hymn państwowy nie jest śpiewany".

— **Припинили слідство проти о. С. Казновецького.** Місіонаря волинської епархії о. С. Казновецького, якого арештувала поліція за проповідь у Радомишлі, звільнили з арешту, а слідство припинили, бо нема проти нього ніяких доказів вини.

— **Розвязали „Просвіту" в Берестю.** Поліський воєвода розвязав українське культурно-освітне т-во „Просвіта" на Поліссю, що було осередком культурного життя тамошніх українців. „Вечур Варшавскі" ч. 239 з 26. ц. м. пише, що до розвязання берестейської „Просвіти" причинилася „низка дуже поважних закидів політичної натури". Ліквідатором призначили п. Богусевича, директора „Українбанку" в Берестю.

— **Нове „коло" шляхти „загродової"** зорганізували поляки в останніх днях у селі Буцові, пов. Перемишль. Головою „кола" вибраний С. Заранський, скарбником Роман Скавінський, секретарем Микола Типар.

— **Початок шкільного року 5. вересня.** Міністерство освіти у Варшаві видало розпорядок, що шкільний рік 1938/39 зачинається дня 5-го вересня ц. р. в понеділок богослуженням. Нормальні шкільні заняття починаються в год. 8-ій рано.

— **Гострий догляд над шкільною молоддю.** У звязку зі шкільним роком, що наближається, поодинокі кураторії опрацювали в порозумінні з міністерством освіти низку доручень, що торкаються шкільних одностроїв, поведінки шкільної молоді поза школою і т. і. Цього року обовязуватиме строго одностайність шкільних одностроїв. Учнів, що не матиме приписаного одностроя, не впустять до школи, при чому не будуть звертати найменшої уваги на матеріяльні умовини батьків учня. Учениці теж мусітимуть носити однаковий одностріій і гранатову вовняну суконку з відповідною скількістю закладок, чорну запаску і білий ковнірець. В ніякім випадку не вільно буде ходити до школи в кольорових суконках та шовкових панчішках. Причіска мусить бути проста, без ніяких кучерів та фантазійних валочків. На суконці та на плащику мусить кожна учениця мати шкільний щитик з числом школи. Одяг доповнює гранатовий берет. Вже навіть на деяких вакаційних таборах та оселях казали ученицям одягати лиш шкільні однострої та не дозволяли їм носити легкі кольорові суконки. (Трохи воно йде в розріз з поняттям модерної гігієни). Зокрема буде загострений ц. р. нагляд над „понашкільниками", значить такими, що замість до школи йдуть поза школу. Поліція дістане доручення легітимувати таких учнів та учениць. До міських парків висилатимуть інспекторів кураторії, які теж будуть легітимувати учнів.

— **Новий начальний директор польського радія.** На засіданні начальної ради польського радія у Варшаві призначили начальним директором Конрада Лібіцького, дотеперішнього начального директора П. А. Т.-а. Начальним директором П. А. Т.-а мають призначити М. Обарського.

— **Страйк столярських робітників тягнеться** далі. В домівці християнського цеху столярських майстрів при вул. Костельній 8 відбулися збори цеху у справі страйку столярських робітників. Вибрали делегацію, що буде переговорювати з робітниками в старостві. Тепер страйкує коло 700 робітників у Львові. Переговори в інспектораті праці не довели до нічого.

— **Грабіжницький напад на помешкання судді.** В четвер 25. ц. м. у білий день напало трьох озброєних бандитів на помешкання судді Смольницького. Бандити стероризували дружину судді і забрали 130 зол., щадничу книжечку П. К. О. і втікли. Поліція уладила негайно за грабіжниками огоню.

— **Львівська хроніка.** На головнім двірці у Львові помер у четвер вечором 28-літній Герш Штайненмахер з Межиріччя пов. Рівне, якого привезли до шпиталю у Львові. — При вул. Городецькій вантажне авто ч. 41601 наїхало на наколесника Володимира Матвіїшина (вул. Гроховська) і поломило йому ровер. Матвіїшин має шкоди 130 зол.

— **Облава на селян.** Лісничий державних лісів К. Ковальський з Болехова уладив в лісах коло Болехова при участи 43-ох гаєвих, що перебувають на курсі, облаву на селян, які збирали в лісах без дозволу горіхи. Від селян відобрали 600 кільограмів горіхів.

— **Краєва хроніка.** В Зашкові згоріла стодола Миколи Кухти. Вогонь повстав від недокурка. Шкода сягає 2.680 зол. — На фільварку Островського у Красівці пов. Тернопіль згоріло 7 стирт збіжжа. Причина пожежі невідома. — У Фалькенштайн коло Щирця згоріла від грому стодола Густава Бахмана. Шкода сягає 2.130 зол.

— **Процес проти членів ватаги Любенецького.** Перед окружним судом у Чорткові почався 26. ц. м. процес проти членів ватаги Любенецького. Випущений на волю з вязниці в Коронові по чотирьох роках Едмунд Любенецький зорганізував восени 1937. р. ватагу, озброїв її і перевів з нею низку грабіжницьких нападів на просторі двох повітів тернопільського воєвідства, борщівського і заліщицького. По довгій погоні членів ватаги поліція зловила й арештувала, а Е. Любенецького, який убив двох постерунковних, 25-го лютого ц. р. разом з його товаришем П. Лелецьким застрілили підчас облави в Торськім. Процес проти членів ватаги Любенецького потреває кілька днів.

— **Згоріла фабрика в Лодзі.** В четвер 25. ц. м. в год. 8-ій вечором вибухла пожежа у фабриці Вальчака в Лодзі, в якій працювало коло 200 робітників. Покидаючи з поспіхом фабрику залишили в будинку свої убрання враз із виплаченими їм грішми. Пожежу по кількох годинах зльокалізовано, але фабрика з великою кількістю сушеного товару і машинами згоріла. Вогонь повстав у сушарні, де загорілись сирівці від надмірного тепла. Коло 200 робітників опинилося без праці.

— **Повінь загрожує Піщанам.** Наслідком сильних зливних дощів підноситься стан води в ріках на Закарпатті. Вода в ріці Ваг піднеслася на 4 метри понад нормальний стан. Тому в Піщанах, відомім живці, виселили мешканців з нижче положених купалень і санаторій.

— **Катастрофа чеського літака.** Підчас нічних вправ чеський військовий літак опинився у мряці і пробував осісти. Тимчасом літак упав на дерева і розбився. Летун та обсерватор згинули. Катастрофа літака трапилася в околиці Малацки.

— **Дорожнеча у Франції зростає далі.** У Франції подорожіло збіжжа, а в слід за тим подорожів і хліб. Табеля зросту цін збіжжа у Франції виявляє загальний зріст дорожнечі. В 1936. р. ціна одного сотнаря збіжжа сягала 140 фр., в 1937 р. зросла до 180 фр., а тепер уже до 204 франків.

— **Грабіжницький напад на директора кабінету.** В ночі зі середи на четвер напав бандит у спальному вагоні поспішного поїзду між Темешвар і Букарештом на Я. Каспара, директора кабінету б. премієра Вайди Воєводи. Грабіжник закрався до купе і намагався задушити Каспара, який прокинувшись зі сну, витягнув револьвер. Одначе бандит вирвав йому з рук револьвер і важко зранив Каспара. Опісля забрав 450 тисяч леїв і втік через вікно.

— **Переплила канал Ля Манш.** Німецька плавачка Вендель переплила канал Ля Манш за 15 г. дин і 25 хвилин.

— **Завзята війна бандитських ватаг.** Від кількох тижнів відбувається в Шікаго завзята боротьба між бандитськими ватагами. Дотепер згинуло 9 бандитів. У четвер 25. ц. м. знайшли десяту жертву бандитських порахунків. Тіло гангстера Баталії знайшли подіравлене кулями зі скоростріла. Поліція не арештувала дотепер нікого з звязку з цими вбивствами. Останнє вбивство тісно вяжеться з останніми бандитськими виправами.

— **Лік проти пришниці.** З Ціріху повідомляють, що проф. д-р Вальдман з Експериментального Інституту на острові Рімс вишайшов суровицю проти пришниці. У Сх. Прусії цією суровицею вилікували дуже швидко 10.000 штук худоби.

——о——

✝ Посмертні згадки.

ОЛЕКСА НИЖАНКІВСЬКИЙ.

Олекса Нижанківський, син о. Йосифа і Йосифи з Тишинських з Дідушиць Великих помер у 64. р. життя в Сіморі Кон у Злучених Державах. О. Нижанківський, один з молодших братів Остапа Нижанківського, вимігрував разом зі своїм старшим братом, покійним уже о. Володимиром, в 1902 р. до Злучених Держав, де жив до смерти. Енергійний і рухливий з природи пробував усякого хліба і все був щирим та активним українцем. Ціле життя займався, вірний родинній традиції, музикою і дирегентурою серед заморських земляків, зокрема серед молоді. Залишив дружину, Катерину з Паюків, емігрантку з Брилинець, перемиського повіту. Теплу посмертну згадку про Олексу Нижанківського помістив в американській „Свободі" (ч. 144) відомий наш музик Олександер Кошиць.

Спорт.

СТРІЧА УКРАЇНСЬКИХ ДРУЖИН.

Досі бувало таке, що лиш мистецькі гри викликували якнайбільше зацікавлення нашої публики змаганнями. Тому теж українські клюби боялися рискувати та не уладжували товариських стріч між українськими дружинами, зокрема у Львові. Такі стрічі грозили майже завжди дефіцитом. Та від якогось часу слідно сильну зміну на краще. Турнір чотирох українських футбольних дружин на грищі Сокола-Батька перед двома роками викликав доволі велике зацікавлення. Ювилейний турнір „Просвіти" теж зібрав багато української публики. На провінції товариські стрічі наших дружин теж починають викликувати чимале зацікавлення.

Це явище насправді відрадне й наші спортові товариства повинні вживати всіх заходів, щоб те зацікавлення якнайбільше скріпити. На тому скористають у першу чергу наші товариства та їх члени. Тому теж ініціятива Зорі і Скали (Стрий), які грають товариські стрічі у Львові та у Стрию, заслуговує на якнайбільше признання.

Маємо вже сьогодні доволі велику скількість футбольних дружин і на відповідному рівні, тому теж звязок між нашими товариствами повинен бути якнайтісніший та якнайдружніший. Якби так ще можна було відновити колишню традицію футбольних змагань дружин наших більших міст за чашу!

Та це все залежне не лиш від ініціятиви самих клюбів, але й від української спортової публики, яка своєю участю в імпрезах завжди причиняється до скріплення фінансового та організаційного становища українського клюбу.

В неділю 28. ц. м. має українська спортова публика найкращу нагоду доказати, що стріча двох українських дружин, хоч і нижчих у спортовій єрархії, може для неї стати неменшою атракцією, ніж мистецькі мечі, зокрема стрічі чужих дружин.

Україна виїздить до Ряшева, Сян у Львові не грає, лиш у Стрию, значить аматори футболю, які не знають, що зі собою у вільну неділю зробити, мають знамениту нагоду побачити товариську стрічу двох українських дружин, з яких Скала є для Львова справжньою ревеляцією. Стрийська дружина має в собе змагунів, яких не посоромився би навіть найкращий клюб. Як нас повідомляють, Скала приїде в дещо зміненому складі, а саме: Малецький II, Салдан, Дервиз; Сніґура, Матульський, Котурбач; Малецький І, Новак, Герасимів, Паліїчка й Гороховинка. Це склад, в якому Скала здобула чашу Просвіти в турнірі Басейну. Зоря виступить у складі, що ми його подали вчора.

Пригадуємо, що стріча Скала — Зоря відбудеться на грищі Сокола-Батька в год. 4. попол. Ціни вступів д. низькі. Кожний сотик вкинений до каси українського клюбу, причиниться лиш до розбудови нашого спорту, гріш вкинений до чужої, не лиш пропадає, але й [illegible]дить нам на шкоду.

СТЕП — ЗОЖА (ВИННИКИ).

В неділю 28. ц. м. виїджає У. С. Т. „Степ" (Львів) до Винник, де розіграє товариські змагання з місцевим Б-кл. С. К. „Зожею". Початок змагань в год. 4. попол. на грищі С. К. Зожі.

НАКОЛЕСНИЦЬКІ ЗМАГАННЯ УКРАЇНА — ЧОРНІ.

Наколесницькі змагання Україна — Чорні, про які ми вже про них писали, відбудуться в неділю 28. ц. м. на Цецуданці (грище Лехії) в год. 4. попол.

Театри.

Великий Театр:

Субота 27. 8. год. 8. „Шестий поверх“.
Неділя 28. 8. год. 4. попол. „Втішаймось життям“, год. 8. веч. „Люди на кризі“.

Театр Рівнородностей:

Від понеділка 11. 7. нечинний.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

ПЕРЕГІНСЬКО:
27. 8. Мазепа.
28. 8. Гетьман Полуботок.
Незадовго театр виставить голосну пєсу зі сучасного життя в большевії п. н. „Жінка з вулиці“.

Український Театр Йосифа Стадника:

ЗАЛІЩИКИ:
27. 8. Люди на кризі.
28. 8. Ой не ходи Грицю.

Український Театр ім. І. Котляревського (зєднані театри Заграва і Тобілевича).
До 5. IX. ц. р. виступають ще обі групи окремо. Їх репертуар такий:
Група А грає у Гвіздцю і їде до Городенки.
Група Б. СНЯТИН:
27. 8. Пригода в Черчі.
28. 8. Невольник.

КІНА.

АДРІЯ: „Дорога до слави“; „Північ кличе“.
АПОЛЬО: „Маски льорда Блекмена“
АТЛЯНТИК: „Я був ґанґстером“ („Навернений грішник“).
БАЛТИК: „Правда перемагає“ (Павло Муні).
ВАНДА: „Два землеміри“, „Герой мимоволі“.
ГРАЖИНА: „Жінки над пропастю“.
ЕВРОПА: „Золоті жіночки“.
КАСІНО: „Уали кохання“, „Гріх молодости“.
КОПЕРНИК: „Тигр із Ешнапуру“, „Індійська гробниця“.
МАРУСЕНЬКА: „Тигр із Ешнапуру“ „Індійська гробниця“.
МЕТРО: „Великий плян“, „Почалось у поїзді“.
МІРАЖ: „Благословенна земля“.
МУЗА: „Життя удвійку“, „Джентельмени вірять жінці“.
ПАЛЯС: „Твердо зради“ на осн. Ст. Цвайга.
ПАКС: нечинне.
РАЙ: „Гальма“.
РІЯЛЬТО: „Погорджена“.
РОКСІ: „Пострах Монголії“.
СВІТ: „Його велике кохання“, „Буде ліпше“.
СТИЛЕВЕ: Погоня за ювеліром“ і ревія Боруського.
ТОН: „Засуджені“, „Без приказу“.
УТІХА: „Пострах Дикого Заходу“ та ревія.
ХИМЕРА: „Правдива брехня Ніни Петровни“.

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська)
„Люцерна“.

ФОТОПЛЯСТІКОН „Світовид“
(вул. Коперника ч. 11 дім ф-и Каім і Син)
„Туреччина“.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 27. серпня 1938.

6.45 Руханка, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Орх. концерт, 8.00 Кінчаємо тиждень, погідна авд., 12.03 Полудн. авд., 14.00 Легка музика з пл., Господарські вістки, 14.15 Обідова музика, орх., 15.05 Господарські та сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Театр Уяви для дітей: „Крилатий хлопець“ на осн. Корнеля Макушинського, 15.45 Господарські вістки. 16.00 На манівцях, муз., 16.45 Останки омерекової пущі, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції. 17.10 Із оспікерового альбуму, 17.45 Спортові відомости, 17.55 Гальо, спорт!, 18.00 Наша програма, 18.10 Концерт солістів: віол., форт., 18.45 Фрагм. із „Пана Тадея“, у перерві к. год. 19.20 Актуальна гутірка, 20.00 Від Баторія до Собіського, авд. для дітей, 20.30 Веч. денник, 20.40 Актуальна гутірка, 20.45 Гутірка зі слухачами, 21.00 Трансм. з Риму: Іль Табаро („Плащ“) оп. Пуччінія, 21.55 Спорт, 22.05 Трансм. із Риму, „Суор Анджеліка“ („Сестра Анґеліка“) оп. Пуччінія, 23.00 Останні вістки, 23.05—23.55 Легка й танк. музика з пл. (Варшава II.).

Неділя, 28. серпня 1938.

7.20 Орх. концерт, 8.00 Ран. денник, 8.15 Для села: Хл. гавечка, Враження з воєн. прогулянки, Пісні, 8.35 Львів здоровить, 8.40 Час то гроші, гутірка для хліборобів, 8.50 Осіннє гноєння на зміну, 9.05 Музика з пл., 10.30 Популярна музика з пл., 11.45 Муз. оглад, 12.03 Симф. поранок: орх., сопран, 13.00 „Евуня“ літ. нарис Ст. Василевського, 13.15 Музика орх., тенор, бас-баритон, гармонійка, два форт., 16.30 Театр Уяви: „Страдіварій“ комедія М. Морея (Франція), 17.00 Ресітал на віолі да гамба в супр. форт., 17.30 Звук. тижневик, 20.00 Програма на завтра, 20.25 Патріотизм у мужицькій літературі, словно-муз. авд., 20.35 21.30 Спорт, 20.40 Політ. оглад, 20.50 Веч. денник, 21.00 „Єронім і Іванна“ Виленська Заґуля, 21.50 „Комишар і мельник“ або „Завалилася вежа“ водевіль І. Камінського в муз. опрацюванні, 22.35 Танк. музика з пл., 23.00 Ост. вістки, 23.35—23.55 Танк. музика з пл. (Варшава II).

Понеділок, 29. серпня 1938.

6.45 Руханка, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Орх. музика, 8.00 Зачинаємо тиждень, 12.03 Полуднева авд., 14.00 Легка музика з пл., 14.15 Китиця для всіх, пл. 15.00 Біржа, 15.05 Госп. і сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Виправа за скарбами, авд. для старших дітей, 15.30 „Оповідання п. Віта Нарвоя“ В. Лозінського, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Легка музика, орх., 16.45 У сяйві Хреста Півдня, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Знаєте, то послухайте, легкий концерт із пл., 17.55 Гальо, позір! 18.00 21.50 22.00 Спорт, 18.10 Вебер: Клярнетові варіяції б-дур оп. 33, клярнет, форт., 18.30 Конкурсова гутірка, 18.35 Репортаж із юнацьких відділів праці, 19.05 Хор, 19.25 20.55 Актуальна гутірка, 19.35 На пляжі, розр. концерт, сальон. тріо, тенор, сопран, акордеон, ревелерси; у перерві скеч Л. Шаpеліїя, „Королева пляжі“, 20.45 Веч. денник, 21.00 Техн. скринька, 21.10 Розр. концерт, 22.05 Танк. музика з пл., 23.00 Ост. вістки.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Субота, 27. серпня 1938.

БЕРЛІН 18.00 Орх., 19.45 Веч. гомін, 20.10, 21.00 „Корневільські дзвони“ оп. Плянкета, 22.30 Легка й танк. музика, БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні й мельодії, БУДАПЕШТ 12.05 Орх., 17.30, 18.00 Цит. музика, 19.00 Скрипка, 19.50, 20.00, 21.00 Концерт, ВІДЕНЬ 12.00, 13.15 Концерт симф. орх., 15.30 Для дітей, 18.45, 19.45 Нар. музика, 20.10 Веселі сценки, 21.00 Зальцб. фестіваль: Серенада, концерт орх. дутих інстр., ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 20.35, 21.00 20.35, 21.00 „Дер Фріденстаґ“ оп. Р. Штравса, 22.30 Квартет на обой і смичк. інстр. Гайдна, КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, ЛЬОНДОН РЕДЖ 22.30 „Америка танцює“ танк. музика з Америки, ЛЯГТІ 19.20 Воєнні пісеньки, МІЛЯНО 19.30, 20.30 Орх., 21.00, 22.00, 23.00 Вечір опер Пуччінія: „Іль Табаро“ „Сестра Анґеліка“, „Джанні Скіккі“ ПРАГА 12.45 Концерт військ. орх., 16.10 Відпочинковий концерт, 20.15 Розр. муз., РАДІО ПАРІ 20.15 Пісні, 20.30, 21.00 Театр Уяви, 21.10 Кабарет, 22.05 Симф. музика, (Равель, Дебюсі), РИМ 19.30 Орх., 20.30, 21.00 Легка музика, 21.00 Драма, СОФІЯ 18.00, 21.45 Легка музика, 18.45, 19.00 Популярна музика, 19.40, 20.00 Спів.

Неділя, 28. серпня 1938.

БЕРЛІН 11.30 Італійські співаки, 19.00 Розр. музика, 20.15 21.00 Концерт орх., хору, сол., 22.30 Орх., квартет мандолінетів, БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні, БУДАПЕШТ 12.30 Оп. орх., 15.45 Хор, 17.00 18.00 Концерт орх., 19.00 Нар. пісні у супр. циг. орх., ВІДЕНЬ 11.00 Зальцб. фестіваль: Симфонічний концерт, 20.10 21.00 Весела авд., ГАМБУРГ 20.00 21.00 „Марта“ оп. Флльотова, КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, ЛЯЙПЦІГ 18.30 19.00 Симф. концерт, МІЛЯНО 17.15 18.00 Муз. всячина, 20.35 Орх. концерт, 21.00 22.00 Комедія, оп. танкова музика, ПРАГА 9.55 Розр. музика, 15.30 17.45 18.00 Легка музика, спів, 16.00 Концерт військ. орх., 18.30 Сальон. музика, 19.25 20.00 „Подув осені“ розр. програма, 21.05 Фільг. концерт, РАДІО ПАРІ 18.00 Сценка, 20.15 Пісні, 20.30 21.00 22.00 „Ля Бернез“ ком. оп. Месажера, РИМ 17.15 18.00 Симф. концерт, 20.35 Розр. музика, 21.00 22.00 23.00 „Джоконда“ оп. Понкієлія, СОФІЯ 18.00 Легка й танк. музика, 19.00 Популярна музика, 20.00 Спів, 20.45 Вийнятки з опер.

Понеділок, 29. серпня 1938.

БЕРЛІН 10.00 Для дітей, 14.15 15.00 Розр. музика, 17.00 Форт., 19.00 Фр. музика, БІЛГОРОД 18.50 19.00 Пісні, 20.00 21.00 Опера, БРЮСЕЛЬ ФЛЯМ. 20.00 21.00 „Клівія“ оп. Достала, 22.10 „Мадам Батерфляй“ оп. Пуччінія, фрагм., БУДАПЕШТ 12.05 Сальон. квінтет, 13.30 22.10 Циг. музика, 19.20 Віол., 20.20 21.00 Орх. концерт, ВІДЕНЬ 17.00 Гумореска, 18.20 22.30 Легка музика, 20.10 21.00 Розр. концерт, ДРОЙТВІЧ 20.00 Вагнерівський концерт, КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 17.15 Танк. музика, 20.30 Муз. всячина, 21.00 22.00 Оперетка, ПРАГА 12.45 Військ. орх., 16.15 Дрібні Двожакові твори, 17.40 Нар. пісні, 22.30 Концерт бельг. квартету, РАДІО ПАРІ 19.15 Спів, 20.15 21.00 22.00 23.00 Опера, РИМ 17.15 Форт., 19.30 Розр. музика, 21.30 22.00 23.00 Симф. концерт, СОФІЯ 19.25 Спів.

БІРЖА.

Львів, 26 серпня 1938

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·87 89·40 Доляри американські 5.30·50, 5·28·00 Доляри канад. 5 29·00—5.26·50. Фльорени гол. 291·04—289·60, Франки фр. 14·58—14·48, Франки швайцарські 121·90—121·15 Фунти англ. 25·99—25·83, Гульдени данц. 100·25—99·75, Корони ч. 15·90—15·45 Кор. дан. 115·95—115·20 Кор. норв. 130·53—129·55, Корони шв. 133·99—133.05 Ліри італ. 23·30—22·60, Марки фінлян. 11·47—11·25, Марки нім. 70·00 — 72·00, Тель Авів 25·80—25·40, Марки нім. сріблі 96·00 — 93·00

Акції.

Банк Польський 125·00 Цукор. 39·50. Вугіль 35·00, Ліліпоп 89·25, Моджеїв, 17·00, Островець 64·75, Стараховичі, 43·75. Габербуш 57·25.

Папери.

4 і пів проц. внутр. 67·00, 67.38 3 інв. 1 ем. 84·88, серія 94·80, 3 поз. інв. 2 ем 83·88 серія 93·75, 5. конверс. 69·5) прем. дол. 42·70 4 консол. 67·00

Тенденція вдержана.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“

Львів, 26 серпня 1938.

1 кг. масла десер. бльок. без оп. 2·45 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак. 2·50 зол.
1 кг. масла експ. вкл. з оп. деф. ціна 2·5)
молоко . 13—14 сот.
яйця (копа) . 3·70 зол.

Тенденція на масло слаба, на молоко знижкова, на яйця вдержана.

ОГОЛОШЕННЯ.

КОНКУРС.

Вирібня радіоприймачів „Е-комп“, **Львів, ул. Сикстуська 29** прийме на постійне у всіх більших місцевостях Сх. Гал. і Волині районових заступників до продажі своїх радіоприймачів. Зголошення з поданням дотеперішніх занять і з долученням письменних референцій слати на адресу „Е-комп“ найдальше до дня 6. вересня. Неприйнятим звертаємо документи і свідоцтва, якщо це буде в поданні застережене. 1712 2-3

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО“.

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . . зол. 0.35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках . зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці . зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по . зол. 0.15
купно, продаж, вінами і т. п. . . . . . зол. 0.10
шукаючі праці . . . . . . зол. 0.05
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . зол. [illegible]
Остання сторінка 1/2 . . . . . зол. [illegible]
Остання сторінка 1/4 . . . . . зол. [illegible]
Остання сторінка 1/8 . . . . . зол. [illegible]

За редакцію відповідає Олександер Костик.

Видає Видавнича Спілка „Діло“.

З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.